

592 906

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Právnická fakulta

**Ústav autorského práva, práv průmyslových
a práva soutěžního**

Diplomová práce na téma:

**AUTOR HUDBY
A JEHO POSTAVENÍ V RÁMCI MUZIKÁLU**

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Petra Žikovská

Diplomant:

**Kateřina Štechová
Svážná 658/7
140 00 Praha 4**

Knihovna PF UK

PF16792

7

2005/2006

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracovala samostatně a že jsem vyznačila prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpala způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Kateřina Křeč —

Obsah:

Úvod	3
1 Zařazení autorského práva v systému práva	4
2 Platná právní úprava, prameny autorského práva	5
3 Předmět autorského práva, dílo, muzikál – souborné hudebně dramatické dílo.....	6
3.1 Předmět autorského práva, dílo	6
3.2 Hudební dílo, hudebně dramatické dílo – muzikál.....	8
3.3 Dílo souborné	8
4 Autor, autorství; spoluautorství, autor muzikálu.....	9
4.1 Autor	9
4.2 Spoluautoři.....	9
4.3 Autor muzikálu	11
5 Vznik a obsah práva, osobnostní a majetková práva.....	12
5.1 Vznik práva autorského	12
5.2 Obsah práva autorského.....	13
5.3 Výlučná osobnostní práva	13
5.4 Výlučná majetková práva	14
5.4.1 Právo dílo užít.....	15
5.4.2 Jiná majetková práva	19
5.4.3 Společná ustanovení pro majetková práva	19
5.4.4 Trvání majetkových práv	20
6 Omezení autorského práva	21
7 Ochrana práva autorského	23
7.1 Ochrana práva autorského	23
7.2 Na co se ochrana podle práva autorského nevztahuje	24
8 Nakládání s dílem	25
9 Kolektivní správa.....	25
9.1 Obecná úprava	25
9.2 Specifika hudby k muzikálu jako celku, „malá“ a „velká“ práva	28
10 Možné úpravy vztahů mezi autorem a nabyvatelem oprávnění dílo užít	29
11 Licenční smlouva	31
11.1 Licence.....	31
11.2 Licenční smlouva dle autorského zákona.....	32
11.3 Franšízová smlouva	35

11.4	Třídění licenčních smluv	36
11.5	Náležitosti licenčních smluv.....	37
11.6	Specifická úprava u díla hudebního, resp. hudebně dramatického - muzikálu; co vše je potřeba ve smlouvě upravit	39
Závěr		43
Seznam použité literatury		44
Seznam použitých zkratk		44
Směrnice EU o autorském právu		45
Přílohy		
Příloha 1 - Smlouva o vytvoření díla, udělení výhradní licence ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) a o další spolupráci.....		46
Příloha 2 - Smlouva OSA o zastupování autorských majetkových práv.....		53

Úvod

Téma diplomové práce zní „**Autor hudby a jeho postavení v rámci muzikálu**“.

Muzikál je u nás v posledních letech čím dál oblíbenějším žánrem. Je oblíben především proto, že divákovi nabízí zážitek přinášející jak hudbu s texty, tak i tanec, případně zajímavé kostýmní a výpravné pojetí. V muzikálu se setkávají různé druhy autorských děl, tak jak je vymezuje autorský zákon, a musí společně fungovat ve vzájemném propojení. Muzikál je dílem souborným a tomu se také musí přizpůsobit jeho právní ochrana a ochrana jednotlivých složek.

Mým cílem je představit jednotlivé instituty autorského práva nejprve samostatně, pak s ohledem na muzikál jako souborné dílo a pak se soustředit na autora hudby jakožto jedné z nejdůležitějších složek muzikálu. Práce si klade za cíl zmínit potencionální možné způsoby, jak upravit vzájemný smluvní vztah mezi autorem hudby a tím, kdo muzikál provozuje, hlavní důraz má být kladen na licenční ujednání. Autor hudby uděluje oprávnění nakládat s jeho dílem producentovi muzikálu, respektive tomu, bez ohledu na označení, kdo má zájem dílo dohodnutým způsobem užít a zaplatit za to autorovi sjednanou odměnu. Jedná se o převod tzv. „velkých práv“. Autor převádí na producenta oprávnění nakládat s hudbou pro muzikál jako celkem. Záleží na vzájemné dohodě mezi producentem a autorem, do jaké míry a jaká oprávnění budou předmětem jejich dohody. Vzhledem ke složitosti autorskoprávních vztahů je zapotřebí pečlivě upravit veškeré eventuality, co se týče rozsahu práv, budoucího využití oprávnění, vztahu s dalšími uměleckými složkami, přesně stanovit finanční náležitosti, tedy odměnu autora a způsob jejího vyplácení, a mnoho dalších aspektů.

V případech, kdy je dílo užito jen částečně, tedy ne jako celek rámci divadelního provedení - ve spojení s ostatními složkami muzikálu, např. jen některé písně z muzikálu jsou použity na zvukovém nosiči nebo v rámci jiné veřejné produkce, jedná se o tzv. „malá práva“, na která už se vztahují ustanovení o kolektivní správě práv. Může jít o práva povinně nebo dobrovolně spravována kolektivním správcem. Autonomie vůle autora je v případě výkonu majetkových práv týkajících se těchto způsobů užití díla do jisté míry omezena veřejnoprávními ustanoveními týkajícími se kolektivní správy práv.

1 Zařazení autorského práva v systému práva

Autorské právo je zvláštním právem v rámci práva občanského, tedy právem soukromým. (Vyjma úpravy kolektivní správy, zařazené do autorského zákona, která představuje veřejnoprávní úpravu.) Je to právo, jehož předmětem je duševní vlastnictví a především jeho ochrana. Obecně lze rozlišovat tři druhy vlastnictví: k věcem movitým, k věcem nemovitým a duševní vlastnictví, jehož předmětem nejsou věci, ale tzv. nehmotné statky. To jsou výsledky tvůrčí činnosti lidí, jejich intelektu.

Práva k nehmotným statkům se dále dělí na práva autorská a práva s autorským právem související na jedné straně a na průmyslová práva na straně druhé. Průmyslová práva je možné rozčlenit na práva k výsledkům tvůrčí činnosti (tj. práva k vynálezům, průmyslovým vzorům, užitému vzoru atd.), tedy, stejně jako autorská práva, práva smíšená, která v sobě obsahují jak práva majetková, tak osobnostní, a dále na práva na označení, která jsou právy ryze majetkovými (ochranné známky, právo k obchodní firmě, atd.).

V rámci subjektivních občanských práv jsou práva k nehmotným statkům jedním ze tří druhů osobnostních práv. Těmi zbylými dvěma složkami jsou všeobecná osobnostní práva, chráněná podle příslušných ustanovení občanského zákoníku¹, a práva na ochranu proti nekalé soutěži chráněná podle obchodního zákoníku².

¹ Zákon č. 40/1964 Sb. ve znění pozdějších předpisů – Občanský zákoník

² Zákon č. 513/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů – Obchodní zákoník

2 Platná právní úprava, prameny autorského práva

Formální prameny autorského práva se dají rozdělit na vnitrostátní prameny, prameny mezinárodního práva a prameny v rámci práva ES.

Nejdůležitějším pramenem vnitrostátním je zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění novel (dále jen „autorský zákon“, „AZ“). Autorský zákon je zákonem speciálním k občanskému zákoníku, který je druhým nejvýznamnějším vnitrostátním pramenem autorského práva.

Mezi nejdůležitější mezinárodní prameny patří Bernská úmluva na ochranu literárních a uměleckých děl z roku 1886, revidována roku 1971 v Paříži, která je základním dokumentem na mezinárodní úrovni v oblasti autorského práva. Česká republika je pařížským zněním vázána od roku 1980. Úmluva je spravována Světovou organizací duševního vlastnictví (WIPO – World Intellectual Property Organisation), která spravuje i Mezinárodní úmluvu o ochraně výkonných umělců, výrobců zvukových záznamů a rozhlasových a televizních organizací z roku 1961 – tzv. „Římská úmluva“. Dalšími významnými prameny jsou Všeobecná úmluva o autorském právu z roku 1952 – „Ženevská úmluva“ nebo také „Všeobecná úmluva“, Dohoda o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (TRIPS), kterou Česká republika uplatňuje od roku 1996, a nejnověji tzv. „internetové smlouvy“ - Smlouva WIPO o právu autorském (WCT) a Smlouva WIPO o výkonech výkonných umělců a o zvukových záznamech (WPPT).

V evropském právu jsou práva k duševnímu vlastnictví upravena v sekundárních pramenech, přesněji ve směrnících, kterých byla v rámci harmonizace evropského práva v této oblasti vydána celá řada. Výčet směrnic je uveden na konci práce. Novela autorského zákona vydaná pod č. 216/2006 Sb. účinná od 22.5.2006 přidává do §1 autorského zákona, vymezujícího předmět úpravy, ustanovení upozorňující na zapracování příslušných předpisů Evropských společenství. Poznámka pod čarou poté podává výčet jednotlivých směrnic, které jsou tím myšleny.

3 Předmět autorského práva, dílo, muzikál – souborné hudebně dramatické dílo

3.1 Předmět autorského práva, dílo

„Předmětem práva autorského je dílo literární a jiné dílo umělecké a dílo vědecké, které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora a je vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě včetně podoby elektronické, trvale nebo dočasně, bez ohledu na jeho rozsah, účel nebo význam (dále jen "dílo"). Dílem je zejména dílo slovesné vyjádřené řečí nebo písmem, dílo hudební, dílo dramatické a dílo hudebně dramatické, dílo choreografické a dílo pantomimické, dílo fotografické a dílo vyjádřené postupem podobným fotografii, dílo audiovizuální, jako je dílo kinematografické, dílo výtvarné, jako je dílo malířské, grafické a sochařské, dílo architektonické včetně díla urbanistického, dílo užitého umění a dílo kartografické.“³

Toto ustanovení autorského zákona ve své větě první obsahuje tzv. generální klauzuli. Té musí vyhovovat všechna díla, pokud mají být předmětem práva autorského. To znamená ta díla, která jsou demonstrativním výčtem uvedena ve větě druhé. O demonstrativní výčet se jedná proto, neboť jakékoliv dílo, které bude splňovat pojmové znaky autorského díla uvedené v generální klauzuli, bude požívat autorskoprávní ochrany bez ohledu nato, zda je ve výčtu explicitně uvedeno či ne.

„Z generální klauzule vyplývají tyto základní pojmové znaky autorského díla:

- 1. musí jít o dílo umělecké či vědecké, a to ve smyslu základní tvůrčí kategorie díla, resp. tvůrčího ztvárnění (vyjádření) díla způsobem, aby bylo objektivně vnímatelné jako dílo literární či jiné dílo umělecké či vědecké,*
- 2. jako takové musí být jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti autora, umělecké či vědecké jakožto i činnosti duševní,*
- 3. musí být vyjádřeno v jakékoliv objektivně vnímatelné podobě nezávisle na tom, zda trvale nebo pouze dočasně, jakož i na rozsahu díla, účelu, či významu, tedy bez jakékoli relevance času, rozsahu, účelu i významu.“⁴*

Aby se jednalo o tvůrčí činnost dle autorského zákona, musí jít o takový duševní výtvor, který je jako tvůrčí výsledek fantazie individuálním projevem osobnosti autora.

³ §2 odst. 1 AZ

⁴ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

Výsledek musí být jedinečný. Nemohou existovat dvě naprosto shodná díla, aniž by nešlo v jednom případě plagiát, resp. o díla vůbec. Tvůrčí činnost je tedy základní předpoklad vzniku autorského díla.

„Dílo splňující tyto pojmové znaky je předmětem práva autorského, ledaže by bylo vyloučeno ve veřejném zájmu z ochrany, kdy právem autorským se rozumí v objektivním smyslu soubor právních norem, které upravují společenské vztahy vznikající z tvorby a společenského uplatňování autorských děl (jak normy obsažené v autorském zákoně, tak i normy obsažené v jiných právních předpisech regulující tyto právní vztahy) a v subjektivním smyslu pak práva vznikající autorovi k jím vytvořenému autorskému dílu.“⁵

Ochrana podle tohoto zákona je ochrana neformální. To znamená, že ke vzniku ochrany není třeba splnění jakýchkoliv formálních náležitostí (např. registrace). Ochrana vzniká okamžikem vytvoření díla (na rozdíl od tzv. copyrightového práva, užívaného v oblastech anglo-amerického právního systému, kde ještě do roku 1978 ochrana vznikala okamžikem registrace díla u copyrightového úřadu).

„Za dílo se považuje též počítačový program, je-li původní v tom smyslu, že je autorovým vlastním duševním výtvořem. Databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem a jejíž součásti jsou systematicky nebo metodicky uspořádány a jednotlivě zpřístupněny elektronicky či jiným způsobem, je dílem souborným. Jiná kritéria pro stanovení způsobilosti počítačového programu a databáze k ochraně se neuplatňují. Za dílo souborné se považuje databáze, která je způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu autorovým vlastním duševním výtvořem. Fotografie a dílo vyjádřené postupem podobným fotografií, která jsou původní ve smyslu věty první, jsou chráněny jako dílo fotografické.“⁶

To znamená, že počítačové programy, databáze a díla fotografická požívají ochrany dle autorského zákona, i když nesplňují předpoklady uvedené v §2 odst. 1 AZ – tedy znaky uvedené v generální klauzuli, jestliže ale splňují podmínky uvedené v odstavci druhém téhož paragrafu. Platí u nich fikce autorských děl – jsou za autorská díla považována.

Ochrana se vztahuje na dílo dokončené, ale i jeho jednotlivé vývojové fáze a části, včetně názvu a jmen postav, pokud splňují podmínky výše uvedené. Předmětem práva

⁵ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

⁶ §2 odst. 2 AZ

autorského je také dílo vzniklé tvůrčím zpracováním díla jiného, včetně překladu díla do jiného jazyka. Tím není dotčeno právo autora zpracovaného nebo přeloženého díla. Dílem podle autorského zákona není pouhý námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, jelikož zde chybí autorskopravní individualita. Dílem není ani myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě, neboť sama o sobě nemůže být chráněna jen vědecká či umělecká forma, aniž by vykazovala znaky individuality a fantazie. K těmto výsledkům mohou dospět nezávisle na sobě různé osoby.

3.2 Hudební dílo, hudebně dramatické dílo – muzikál

Druhá věta §2 odstavce 1 AZ uvádí demonstrativní výčet autorských děl. Jako jedno z děl je tam uvedeno i dílo hudební. Hudební dílo je ve smyslu autorského zákona dílo, které je vyjádřené výrazovými prostředky hudby, tj. spojením a sledem tónů určenými pravidly hudebního umění, zejména melodií, harmonií a rytmem. Je to dílo umělecké, vnímatelné sluchem.

Jestliže pak půjde o hudbu muzikálovou, bude toto dílo hudební součástí díla hudebně dramatického. Podle nauky jde o „dílo hudební, kterým se předvádí skutečný či smyšlený děj veřejnosti, vnímatelné zrakem i sluchem“⁷. Patří sem kromě muzikálu též opera a opereta.

3.3 Dílo souborné

„Sborník, jako je časopis, encyklopedie, antologie, pásmo, výstava nebo jiný soubor nezávislých děl nebo jiných prvků, který způsobem výběru nebo uspořádáním obsahu splňuje podmínky podle odstavce 1, je dílem souborným.“⁸

Z tohoto ustanovení se dá dovodit zařazení muzikálu jako díla souborného. Je to soubor nezávislých děl, která splňují podmínky autorského díla dané generální klauzulí. Jde o spojení díla hudebního (hudba), literárního (text), choreografického a děl výtvarných (kostýmy, scéna, light design), které jsou pospojovány společným režijním provedením.

Z dosavadního tedy vyplývá, že muzikál je uměleckým dílem souborným, hudebně dramatickým, vnímatelným sluchem i zrakem.

⁷ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

⁸ §2 odst. 5 AZ

4 Autor, autorství; spoluautorství, autor muzikálu

4.1 Autor

Autorem je podle autorského zákona fyzická osoba, která dílo vytvořila. Česká právní úprava nepřipouští možnost autorství právnické osoby. To mimochodem vylučuje i fakt, že jednou z podmínek, aby se jednalo autorské dílo, je tvůrčí duševní činnost autora. (V některých zemích je ale autorství právnické osoby umožněno institutem tzv. „work for hire“, což je obdoba zaměstnaneckého díla s rozdílem, že i osobnostní práva náleží zadavateli - zaměstnavateli, který je považován za autora díla.)

Platí tzv. zákonná domněnka autorství: *„Autorem díla je fyzická osoba, jejíž pravé jméno je obvyklým způsobem uvedeno na díle nebo je u díla uvedeno v rejstříku předmětů ochrany vedeném příslušným kolektivním správcem, není-li prokázán opak; to neplatí v případech, kdy je údaj v rozporu s jiným údajem takto uvedeným. Toto ustanovení se použije i tehdy, je-li toto jméno pseudonymem, pokud autorem přijatý pseudonym nevzbuzuje pochybnosti o autorově totožnosti.“⁹*

Základním osobnostním právem autora, jak je vysvětleno dále, je osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla. Jde o právo výlučné, absolutní povahy (tzn. účinné vůči všem osobám), které je nepřevoditelné a autor se jej nesmí vzdát. Autor však podle své svobodné vůle rozhoduje o tom, zda bude při zveřejnění uvedeno jeho jméno pravé. Zákon mu dává možnost uvést dílo pod jménem krycím či uměleckou značkou (pseudonym) nebo bez udání jména (anonymně). V takovém případě není bez autorova souhlasu dovoleno jeho pravé jméno prozradit. Dokud se autor díla anonymního nebo díla pseudonymního veřejně neprohlásí, zastupuje ho při výkonu a ochraně práv autorských k dílu vlastním jménem a na jeho účet osoba, která dílo zveřejnila (není-li prokázán opak). Takového veřejného prohlášení autora není třeba, je-li jeho pravé jméno obecně známo.

4.2 Spoluautoři

„Právo autorské k dílu, které vzniklo společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů do doby dokončení díla jako dílo jediné (dílo spoluautorů), přísluší všem spoluautorům

⁹ §6 AZ

*společně a nerozdílně. Na újmu vzniku díla spoluautorů není, lze-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých spoluautorů do díla odlišit, pokud tyto nejsou způsobilé samostatného užití.*¹⁰

Pokud společnou tvůrčí činností dvou nebo více autorů vznikne do doby dokončení díla jako dílo jediné, jde o dílo spoluautorů, k němuž spoluautorům přísluší autorské právo společně a nerozdílně. Základními pojmovými znaky spoluautorství je tedy společná tvůrčí činnost nejméně dvou fyzických osob, která musí být vynaložena do doby dokončení díla, nezávisle na tom, zda je současná či nikoliv, jejímž výsledkem je dílo jediné ve smyslu způsobilosti k užití díla jako celku. Na újmu vzniku díla spoluautorů není, lze-li výsledky tvůrčí činnosti jednotlivých autorů od sebe odlišit, pokud tyto nejsou způsobilé samostatného užití. Doktrinárně se má za to, že pro vznik díla spoluautorů je postačující objektivní naplnění uvedených pojmových znaků; společná tvůrčí činnost nemusí být předem zamýšlená a nemusí jít ani o vědomou, tedy volní spolupráci v důsledku povahy vytvoření díla coby objektivní skutečnosti, postrádající charakter právního úkonu. Není stanovena ani forma případné dohody. Stejně tak doktrinárně platí, že lze spoluautorství realizovat pouze ve stejném oboru autorské činnosti. Spoluautorství tak není možné např. mezi autorem díla literárního a díla výtvarného (výtvarné ztvárnění literárně popsané postavy), či díla hudebního a díla literárního – textu (např. píseň); v uvedených případech půjde o spojení děl a užití děl v tomto spojení, výjimkou by byl vznik díla souborného, avšak ani tato výjimka by neměla vliv na samostatnou ochranu prvků ze souboru.¹¹

Z výše uvedeného vyplývá, že muzikál, jako dílo souborné, je bezesporu dílem spoluautorů, ačkoliv např. hudba autora ve spojení s textem (i když se bude jednat o shodné autory, jako ti, kteří jsou autory muzikálu), pokud by nebyla určena k užití v souborném díle, by nepředstavovaly dílo spoluautorů.

Spoluautorem není ten, kdo ke vzniku díla přispěl pouze poskytnutím pomoci nebo rady technické, administrativní nebo odborné povahy nebo poskytnutím dokumentačního nebo technického materiálu, nebo kdo pouze dal ke vzniku díla podnět. Z právních úkonů, které se týkají díla spoluautorů jsou oprávnění a povinni všichni spoluautoři společně a nerozdílně. O nakládání s dílem spoluautorů rozhodují spoluautoři jednomyslně. Jestliže brání jednotlivý autor bez vážného důvodu nakládání s dílem spoluautorů, mohou se ostatní spoluautoři domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle soudem. Domáhat se ochrany práva autorského k dílu spoluautorů před ohrožením nebo porušením může i jednotlivý spoluautor samostatně. Jestliže není dohodnuto mezi spoluautory něco jiného, je podíl

¹⁰ §8 odst. 1 AZ

¹¹ Kríž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

jednotlivých spoluautorů na společných výnosech z práva autorského k dílu spoluautorů úměrný velikosti jejich tvůrčích příspěvků. Nelze-li tyto příspěvky rozeznat, jsou podíly na společných výnosech stejné.

4.3 Autor muzikálu

„Autorem díla souborného je fyzická osoba, která je tvůrčím způsobem vybrala nebo uspořádala; tím nejsou dotčena práva autorů děl do souboru zařazených.“¹²

Otázka autorství muzikálu je poměrně komplikovaná. V případě jiných uměleckých souborných děl – děl audiovizuálních, tedy především filmů, se autorství díla připisuje režisérovi filmu. V případě muzikálu ale takové pojetí neodpovídá plně pojetí, jak je vymezeno právě v §5 odst. 2 AZ. Osoba, která dílo tvůrčím způsobem uspořádala, bývá od režiséra odlišná. Nejčastějším případem je, že producent muzikálu vybere autora hudby, libreta, textů písní, režiséra, choreografa a další osoby a objedná u nich dílo, které má společný námět a které těmto osobám dostatečně charakterizuje. V takovém případě by autorem muzikálu podle dikce zákona byl zřejmě producent. Není ale zvykem, aby producent měl zájem na tom být uváděn za autora muzikálu. V praxi se nejčastěji objevuje případ, kdy dílo je uváděno názvem a výčtem autorů nejdůležitějších složek muzikálu, tedy většinou hudby, textů a režie (např. „muzikál Kleopatry autorů Michala Davida, Zdeňka Borovce, Lucie Stropnické, Lou Fanánka Hagena a Filipa Renče“). Významnou roli může hrát také společenské postavení a význam jednotlivých autorů. (Např. Andrew Lloyd Webber je uváděn jako autor muzikálu, i přesto, že je autorem hudby, neboť jeho postavení je tak silné a jeho jméno předpokladem úspěchu.) Je důležité, aby tyto záležitosti byly dostatečně jasně vymezeny ve vzájemných smluvních ustanoveních mezi autorem a tím, na koho je převedena licence dílo užít (samozřejmě jen pokud se týče označení autora muzikálu; označení autora hudby je jakožto osobnostní právo nepřevoditelné a nelze se ho vzdát). Nicméně to, kdo je navenek uváděn jako autor muzikálu, nemusí být vždy v souladu s faktickým stavem. Za autora muzikálu jako celku, tedy díla souborného, by měla být považována osoba, která dílo uspořádala z jednotlivých složek. Autorem muzikálu by mohl být autor námětu, který inicioval jeho realizaci, či kdokoliv, jehož prvotní vliv na vznik díla a především na výběr autorů jednotlivých složek, byl natolik silný, že se dá považovat za osobu ve smyslu §5 odst. 2 AZ. Přesto je zřejmě nejdůležitější složkou v muzikálu hudba a autor hudby bývá obecně za hlavního autora muzikálu považován, stejně jako je tomu například u opery.

¹² §5 odst. 2 AZ

5 Vznik a obsah práva, osobnostní a majetková práva

5.1 *Vznik práva autorského*

Autorské právo k dílu vzniká okamžikem, kdy je dílo vyjádřeno v jakékoli objektivně vnímatelné podobě. Vzniká tedy okamžikem vytvoření díla. V tento moment - okamžik, kdy je dílo vytvořeno, tedy je vyjádřeno v jakékoliv vnímatelné podobě, vzniká kromě díla také subjektivní právo k dílu jeho originárnímu subjektu, tedy autorovi, jakož i autorskoprávní ochrana. „Vznik autorského práva v subjektivním slova smyslu (a tak i trvání tohoto práva) není podmíněno ani zveřejněním díla, ať již v hmotné či nehmotné podobě, ani podmínkou vyjádření díla v hmotné podobě, dočasně či trvale, ani splněním jakýchkoliv formálních náležitostí (registrace, zaplacení poplatku, zápis apod.) a jde tak o ochranu ryze neformální, neb naše autorské právo vychází plně z kontinentálního pojetí práva, stejně jako Bernská úmluva.“¹³

„Zničením věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nezaniká právo autorské k dílu.“¹⁴ To znamená, že autorské právo je nezávislé na hmotném substrátu, jehož prostřednictvím je dílo vyjádřeno a na vlastnickém právu k tomuto substrátu. Hmotný substrát coby hmotný statek je věcí movitou (v některých případech nemovitou) a je předmětem práva vlastnického či jiných věcných práv. Naopak autorské dílo coby statek nehmotný je předmětem práva autorského. Subjektem obou práv může být autor, ale nezřídka tak tomu není a subjekty se liší. Zničením hmotného substrátu, převodem nebo přechodem vlastnických a jiných věcných práv k němu nedochází k zániku práva autorského k dílu, které je prostřednictvím hmotného substrátu vyjádřené.

„Nabytím vlastnického práva nebo jiného věcného práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, nenabývá se oprávnění k výkonu práva dílo užít, není-li dohodnuto či nevyplývá-li z tohoto zákona jinak. Poskytnutím oprávnění k výkonu práva dílo užít jiné osobě zůstává nedotčeno vlastnické právo nebo jiná věcná práva k věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není-li dohodnuto či nevyplývá-li ze zvláštního právního předpisu jinak.“¹⁵

Vlastník či jiný uživatel věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, není povinen tuto věc udržovat a chránit před zničením. Tuto povinnost má jedině v případě, že tak stanoví veřejnoprávní předpis s ohledem na zájmy společnosti.

¹³ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

¹⁴ §9 odst. 2 AZ

¹⁵ §9 odst. 3 AZ

5.2 Obsah práva autorského

Právo autorské zahrnuje výlučná práva osobnostní a výlučná práva majetková. Současný zákon se vrací k dualistické koncepci autorského práva, i když ne již v historickém doktrinálním pojetí, které chápalo autorské právo jako souhrn dvou vedle sebe na sobě nezávislých existujících kategorií práv osobnostních a majetkových.

Právo autorské se rozděluje do dvou skupin: práv osobnostních (morálních), jež jsou spojena pouze s osobou autora a smrtí autora zanikají, a práv majetkových, která jsou způsobilá být předmětem dědictví.

Autorské právo, tedy jak práva osobnostní, tak i majetková, jsou právem absolutní povahy. To znamená, že působí proti všem a zakládá tak právní postavení autorovi díla ve vztahu ke všem individuálně neurčeným osobám. Zákon proto označuje práva osobnostní i práva majetková jako práva výlučná. Autor je jediným originárním subjektem těchto práv a jako takový může všechny ostatní individuálně neurčené subjekty vyloučit z užití díla.

Zatímco majetková autorská práva jsou upravena mezinárodními úmluvami a směrnicemi evropského práva, osobnostní práva mezinárodní předpisy, s výjimkou Bernské úmluvy a na ni navazující internetové smlouvy WCT, zásadně neřeší a nechávají jejich úpravu v působnosti jednotlivých členských států.¹⁶

5.3 Výlučná osobnostní práva

Jde o osobnostní práva, která jsou spojena s osobou autora, jsou nepřevoditelná, nelze se jich vzdát a smrtí autora zanikají. Do osobnostních (morálních) práv náleží 1) právo rozhodnout o zveřejnění díla, 2) právo osobovat si autorství včetně práva na autorské označení, 3) právo na nedotknutelnost díla včetně práva na autorský dohled a 4) právo na to, aby je-li dílo užito jinou osobou, nebylo užito způsobem snižujícím jeho hodnotu.

1) Autor má právo rozhodnout o zveřejnění svého díla. Zveřejněním je první oprávněné zpřístupnění díla veřejnosti. Je to základní osobnostní právo autora. Jde o jednorázový akt. Dílo může být zveřejněno pouze jednou. Přitom nezáleží na tom, jakým způsobem tak bylo učiněno (veřejným přednesením, předvedením, prostřednictvím počítačové sítě, atd.).

2) Autor má právo osobovat si autorství, včetně práva rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno při zveřejnění a dalším užití jeho díla, je-li uvedení

¹⁶ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

autorství při takovém užití obvyklé. Pokud by si jiná osoba osobovala autorství k dílu, či jeho části, autor má právo se proti takovému jednání bránit. Označení osoby odlišné od autora za autora díla by bylo zásahem do autorského práva. Právo osobovat si autorství v sobě zahrnuje právo autora rozhodnout, zda a jakým způsobem má být jeho autorství uvedeno, tedy např. i anonymně či pod pseudonymem.

3) Autor má právo na nedotknutelnost svého díla, zejména právo udělit svolení k jakékoli změně nebo jinému zásahu do svého díla, nestanoví-li zákon jinak (např. právo nabyvatele licence, je-li tak domluveno, či právo zaměstnavatele u zaměstnaneckého díla). Právem na nedotknutelnost díla se rozumí právo na integritu díla, zejména jeho obsahu a formy.

4) Je-li dílo užíváno jinou osobou, nesmí se tak dít způsobem snižujícím hodnotu díla. Autor má právo na dohled nad plněním této povinnosti jinou osobou (autorský dohled), nevyplývá-li z povahy díla nebo jeho užití jinak, anebo nelze-li po uživateli spravedlivě požadovat, aby autorovi výkon práva na autorský dohled umožnil. Náleží sem i právo autora na autorskou korekturu.

Osobnostních práv se autor nemůže vzdát; tato práva jsou nepřevoditelná a smrtí autora zanikají. Převod či vzdání se osobnostních práv, ať již jednostranným právním úkonem nebo smluvně, by byly absolutně neplatné.

Po smrti autora si nikdo nesmí osobovat jeho autorství k dílu, dílo smí být užito jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu a, je-li to obvyklé, musí být uveden autor díla, nejde-li o dílo anonymní. Ochrany se může domáhat kterákoli z osob autorovi blízkých. Toto oprávnění mají, i když uplynula doba trvání majetkových práv autorských. Této ochrany se může vždy domáhat i právnická osoba sdružující autory nebo příslušný kolektivní správce.

Osobnostní práva trvají po dobu života autora. Zanikají – na rozdíl od majetkových práv – smrtí autora.¹⁷

5.4 Výlučná majetková práva

Majetková práva jsou právy s ekonomickým, hospodářským významem. Majetková práva tvoří právo dílo užít a udělit jinému smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva (licenci) neboli právo dílo užít a nechat užít a dále jiná majetková práva, kterými jsou právo na odměnu při opětovném prodeji originálu díla uměleckého a právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu.

¹⁷ Knappová M., Švestka J. a kolektiv – Občanské právo hmotné, Svazek III., ASPI, Praha, 2002

5.4.1 Právo dílo užít

Autor má právo své dílo užít v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky a udělit jiné osobě smlouvou oprávnění k výkonu tohoto práva. Jiná osoba může dílo užít bez udělení takového oprávnění pouze v případech stanovených autorským zákonem.

Právě formulace „v původní nebo jiným zpracované či jinak změněné podobě, samostatně nebo v souboru anebo ve spojení s jiným dílem či prvky“, která byla do autorského zákona vložena novelou č. 216/2006 Sb. s účinností od 22.5.2006 je úpravou, která bere v potaz zapracování jednotlivých děl do díla souborného. V našem případě tedy právo autora hudby udělit jinému oprávnění dílo užít v souboru, tedy jako součást muzikálu. Tato podrobnější úprava se vrací k pojetí dřívějšímu, které bylo doposud jen součástí nauky a koresponduje také s úpravou obsaženou v Bernské úmluvě.

Oprávnění k výkonu práva své dílo užít, označované autorským zákonem v §46 odst. 1 jako licence, uděluje autor podle §12 odst. 1 AZ smlouvou, a to smlouvou licenční. Není tedy možné udělit oprávnění k výkonu práva dílo užít jednostranným právním úkonem, např. prohlášením autora.¹⁸

Autor hudby tedy udělí smlouvou např. producentovi muzikálu oprávnění k výkonu práva dílo užít a to i v souboru s jinými díly.

Poskytnutím oprávnění k výkonu práva dílo užít právo autorovi nezaniká; autorovi vzniká pouze povinnost strpět zásah do práva dílo užít jinou osobou v rozsahu vyplývajícím ze smlouvy. Toto ustanovení vyjadřuje konstitutivní povahu licence, neboť jejím poskytnutím právo autorovi nezaniká, má pouze povinnost strpět zásah do práva dílo užít jinou osobou. Nejde tedy v případě poskytnutí licence o translativní převod, který je vlastní právu vlastnickému.

Autor má právo požadovat na vlastníku věci, jejímž prostřednictvím je dílo vyjádřeno, aby mu ji zpřístupnil, pokud je toho třeba k výkonu práv autorských podle tohoto zákona. Toto právo nelze uplatnit v rozporu s oprávněnými zájmy vlastníka; vlastník není povinen autorovi takovou věc vydat, je však povinen na žádost a náklady autora zhotovit fotografii nebo jinou rozmnoženinu díla a odevzdat ji autorovi. Lze mít za to, že uplatňovat právo na přístup k dílu lze též vůči jiným osobám odlišným od vlastníka, pokud mají hmotný substrát díla ve své dispozici.

¹⁸ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

Práve dlo užít je

- a) právo na rozmnožování díla,
- b) právo na rozšiřování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- c) právo na pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla,
- d) právo na půjčování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- e) právo na vystavování originálu nebo rozmnoženiny díla,
- f) právo na sdělování díla veřejnosti, zejména
 1. právo na provozování díla živě nebo ze záznamu a právo na přenos provozování díla,
 2. právo na vysílání díla rozhlasem či televizí,
 3. právo na přenos rozhlasového či televizního vysílání díla,
 4. právo na provozování rozhlasového či televizního vysílání díla.

Novela zákona č. 216/2006 přidává do §12 odst. 5) AZ větu druhou, která uvádí, že: „Dílo lze užít i jiným způsobem než způsoby uvedenými v odstavci 4.“, tedy způsoby uvedenými výše. Tím se z taxativního výčtu způsobů užití díla stává výčet demonstrativní, který předvídá i jiný možný způsob užití díla, aniž by zároveň specifikoval, o jaký způsob se jedná.

Rozmnožování

„Rozmnožováním díla se rozumí zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin díla nebo jeho částí, a to jakýmikoli prostředky a v jakékoli formě, za účelem zpřístupňování díla prostřednictvím těchto rozmnoženin.

Dílo se rozmnožuje zejména ve formě rozmnoženiny tiskové, fotografické, zvukové, obrazové nebo zvukově obrazové, stavbou architektonického díla nebo ve formě jiné trojrozměrné rozmnoženiny anebo ve formě elektronické zahrnující vyjádření analogové i digitální.“¹⁹

V případě muzikálu půjde o rozmnožování díla formou nahraných zvukových (CD, MC) nebo zvukově obrazových (DVD, VHS) nosičů, zaznamenávajících dílo. V licenční smlouvě je třeba ujednat, na které druhy nosičů se rozmnožování vztahuje.

¹⁹ §13 odst. 1 a odst. 2 AZ

Rozšiřování (§14 AZ)

Rozšiřováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.

Prvním prodejem nebo jiným prvním převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla v hmotné podobě, který byl uskutečněn autorem nebo s jeho souhlasem na území členského státu Evropských společenství nebo jiné smluvní strany Dohody o Evropském hospodářském prostoru, je ve vztahu k takovému originálu nebo rozmnoženině díla právo autora na rozšiřování pro území Evropských společenství a ostatních smluvních stran Dohody o Evropském hospodářském prostoru vyčerpáno; právo na pronájem díla a právo na půjčování díla zůstávají nedotčena.

Pronájem (§15 AZ)

Pronájmem originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla ve hmotné podobě za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou.

Půjčování (§16 AZ)

Půjčováním originálu nebo rozmnoženiny díla se rozumí zpřístupňování díla ve hmotné podobě zařízením přístupným veřejnosti nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu poskytnutím originálu nebo rozmnoženiny díla na dobu určitou.

To, na které způsoby užití se licence udělená autorem třetí osobě vztahuje, musí být přesně vymezeno ve smlouvě. Je celkem zřejmé, že v případě muzikálu se bude licence vztahovat na užití díla podle §12 odst. 4 písm. f), bod. 1 AZ, tedy na právo sdělovat dílo veřejnosti živým provozováním (viz. níže). Dílo (hudba) jako součást díla souborného (muzikálu) je sdělováno veřejnosti živě, tedy produkcí díla divadelní formou.

To, do jaké míry se bude licence vztahovat na další druhy užití díla, je třeba pečlivě vymežit a určit rozsah oprávnění. Na příklad je potřeba vymežit teritorium, pro které se licence uděluje, atd. To mimochodem naznačuje i ustanovení §46 odst. 1 AZ, když říká, že „Licenční smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užit (licenci) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, v rozsahu omezeném nebo neomezeném, a nabyvatel se zavazuje, není-li podle § 49 odst. 2 písm. b) sjednáno jinak, poskytnout autorovi odměnu.“ Musí být tedy také přesně vymezena odměna autora za toto

udělení oprávnění nebo způsob, jakým se tato odměna vypočítá, není-li dle §49 odst. 2 písm. b) ujednáno, že licence se poskytuje bezúplatně. O určení odměny také viz. dále.

Sdělování veřejnosti²⁰

§ 18 (1) *Sdělováním díla veřejnosti se rozumí zpřístupňování díla v nehmotné podobě, živě nebo ze záznamu, po drátě nebo bezdrátově.*

(2) *Sdělováním díla veřejnosti podle odstavce 1 je také zpřístupňování díla veřejnosti způsobem, že kdokoli může mít k němu přístup na místě a v čase podle své vlastní volby zejména počítačovou nebo obdobnou sítí.*

(3) *Sdělováním díla veřejnosti není pouhé provozování zařízení umožňujícího nebo zajišťujícího takové sdělování.*

(4) *Sdělováním díla veřejnosti podle odstavce 1 a 2 nedochází k vyčerpání práva autora na sdělování díla veřejnosti.*

§ 19 *Živé provozování a jeho přenos*

(1) *Živým provozováním díla se rozumí zpřístupňování díla živě prováděného výkonným umělcem, zejména živě přednášeného literárního díla, živě prováděného hudebního díla s textem nebo bez textu, anebo živě scénicky předváděného díla dramatického nebo hudebně dramatického, choreografického nebo pantomimického.*

(2) *Přenosem živého provozování díla se rozumí současné zpřístupňování živě provozovaného díla pomocí reproduktoru, obrazovky nebo podobného přístroje umístěného mimo prostor živého provozování s výjimkou užití díla způsoby podle § 21 až 23.*

V §19 autorského zákona je tedy v odstavci 1 přímo zmíněno provozování díla živým scénickým předváděním díla hudebně dramatického.

Tradičně lze podle nauky živé provozování díla dělit na provozování divadelní a nedivadelní. To má z hlediska nakládání s právy k provozování muzikálu velký význam.

Právě rozdíl mezi divadelním a nedivadelním provozováním je faktor, který určuje, zda půjde o nakládání s tzv. „velkými právy“ nebo půjde o „malá práva“. „Velkými právy“ se rozumí práva k muzikálu jako celku, provozovanému divadelním způsobem. Dispozice s těmito právy je plně v rukou autora díla, který uděluje k jejich užití licenci. Jestliže se jedná například pouze o živé provozování částí díla, například jen vybraných písní z muzikálu jako živý koncert bez scénických propojení, tedy formou nedivadelní, bude se jednat o „malá

²⁰ §§18 a 19 AZ

práva“, na která se již vztahují ustanovení o povinně (či dobrovolně) kolektivně spravovaných právech (výklad viz. níže).

Co se týká ustanovení ohledně provozování díla ze záznamu a jeho přenos, vysílání rozhlasem nebo televizí, přenos rozhlasového nebo televizního vysílání a provozování rozhlasového či televizního vysílání, není nutné je zde podrobně rozebírat. Je opět předmětem licenčních ujednání, na které způsoby sdělování díla veřejnosti se bude licence vztahovat, pokud vůbec, a zda je možné tato oprávnění převést na třetí osoby.

5.4.2 Jiná majetková práva

Zákon upravuje zvláštní případy, kdy by materiální zájmy autora mohly být ohroženy vzhledem k technickým možnostem informační společnosti a kdy autor není schopen tyto záležitosti sám smluvně zajistit. Upravuje právo autora na odměnu při opětovném originálu díla uměleckého (*droit de suite*) a právo na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu. Jde o práva, která zákon označuje jako jiná majetková práva. Obdobný charakter má i právo autora na přiměřenou odměnu podle §49 odst. 3 AZ, které autorovi náleží vůči pronajímateli.

5.4.3 Společná ustanovení pro majetková práva

Majetkových práv se autor nemůže vzdát. Tato práva jsou nepřevoditelná a nelze je postihnout výkonem rozhodnutí. To ovšem neplatí pro pohledávky vzniklé z takových majetkových práv. Majetková práva jsou na rozdíl od osobnostních práv předmětem dědictví. Zdědí-li majetková práva k dílu více dědiců, použije se na jejich vzájemné vztahy k dílu obdobně ustanovení § 8 odst. 3 a 4, tedy ustanovení o úkonech a nakládání s dílem mezi spoluautory. Jestliže takto případnou majetková práva státu, vykonává je svým jménem Státní fond kultury České republiky, a pokud jde o díla audiovizuální, Státní fond České republiky pro podporu a rozvoj české kinematografie. Ustanovení autorského zákona o autorovi platí (pokud nevyplývá z jejich povahy něco jiného) i pro jeho dědice, popřípadě pro stát.

5.4.4 Trvání majetkových práv

Majetková práva trvají po dobu autorova života a 70 let po jeho smrti. Jestliže bylo dílo vytvořeno jako dílo spoluautorů, počítá se doba trvání majetkových práv od smrti spoluautora, který ostatní přežil. Majetková práva k dílu anonymnímu a pseudonymnímu trvají 70 let od oprávněného zveřejnění díla. Jestliže je pravé jméno autora anonymního nebo pseudonymního díla obecně známo nebo se autor takového díla veřejně prohlásil, platí doba trvání majetkových práv jako u děl pravojmenných. U díla, u něhož není pro počítání doby trvání majetkových práv rozhodná smrt autora a které nebylo zveřejněno během 70 let od jeho vytvoření, majetková práva uplynutím této doby zanikají. Doba trvání majetkových práv k audiovizuálnímu dílu se počítá od smrti poslední přeživší z následujících osob: režisér, autor scénáře, autor dialogů a skladatel hudby zvláště vytvořené pro užití v audiovizuálním díle. Jestliže je pro počítání doby trvání majetkových práv rozhodné zveřejnění díla a dílo se zveřejňuje po určitou dobu ve svazcích, dílech, na pokračování nebo v řadách, počítá se doba trvání majetkových práv pro každou takovou část díla samostatně. Doba trvání majetkových práv se počítá vždy od prvního dne roku následujícího po roce, v němž došlo k události rozhodné pro její počítání.

Ochrana majetkových práv u muzikálu bude, jako všech děl spoluautorů, záležet na smrti posledního z autorů některé ze složek díla. Ochrana majetkových práv bude trvat po dobu 70 let od smrti tohoto posledního přeživšího autora.

Volné dílo a první zveřejnění nezveřejněného volného díla

Dílo, u kterého uplynula doba trvání majetkových práv, může každý bez dalšího volně užít. Tomu, kdo poprvé zveřejní dosud nezveřejněné dílo, k němuž uplynula doba trvání majetkových práv, vznikají takovým zveřejněním výlučná majetková práva k dílu takto zveřejněnému v rozsahu, v jakém by je měl autor díla, pokud by jeho majetková práva k dílu ještě trvala. Tato práva trvají 25 let od zveřejnění díla.

6 Omezení autorského práva

Novela zákona účinná od 22.5.2006 přinesla znatelnou změnu úpravy omezení autorského práva. Omezením autorských práv jsou volná užití a zákonné licence, jejichž počet výrazně vzrostl a nejsou již součástí samostatného oddílu nazvaného Bezúplatné zákonné licence. Nyní jsou volná užití a zákonné licence pod tímto názvem obsahem oddílu druhého, čtvrtého dílu, hlavy první, první části autorského zákona. Původní oddíl třetí byl zahrnut právě do oddílu druhého. Vyjma již jmenovaných volných užití sem patří:

- rozmnožování na papír nebo na podobný podklad,
- citace,
- propagace výstavy uměleckých děl a jejich prodeje (původní katalogová licence),
- užití díla umístěného na veřejném prostranství,
- úřední a zpravodajská licence,
- užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního,
- omezení práva autorského k dílu soubornému (týká se databází),
- knihovní licence,
- licence pro zdravotně postižené,
- licence pro dočasné rozmnoženiny,
- licence pro fotografickou podobiznu,
- nepodstatné vedlejší užití díla,
- licence k dílům užitého umění a dílům architektonickým,
- licence pro sociální zařízení,
- užití originálu nebo rozmnoženiny díla výtvarného, fotografie nebo díla vyjádřeného postupem podobným fotografii jeho vystavením.

Obecné ustanovení § 29 AZ k tomu souhrnně říká: „(1) *Výjimky a omezení práva autorského lze uplatnit pouze ve zvláštních případech stanovených v tomto zákoně a pouze tehdy, pokud takové užití díla není v rozporu s běžným způsobem užití díla a ani jím nejsou nepřiměřeně dotčeny oprávněné zájmy autora.* (2) *Volná užití a zákonné licence, s výjimkou licence úřední a zpravodajské (§ 34), licence pro školní dílo (§ 35 odst. 3), licence pro dočasné rozmnoženiny (§ 38a), licence pro fotografickou podobiznu (§ 38b) a licence pro nepodstatné vedlejší užití díla (§ 38c), se vztahují pouze na dílo zveřejněné.*“

Volná užití

„(1) Za užití díla podle tohoto zákona se nepovažuje užití pro osobní potřebu fyzické osoby, jehož účelem není dosažení přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu, nestanoví-li tento zákon jinak.

(2) Do práva autorského tak nezasahuje ten, kdo pro svou osobní potřebu zhotoví záznam, rozmnoženinu nebo napodobeninu díla.

(3) Nestanoví-li tento zákon dále jinak, užitím podle tohoto zákona je užití počítačového programu či elektronické databáze i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby včetně zhotovení rozmnoženiny takových děl i pro takovou potřebu; stejně je užitím podle tohoto zákona zhotovení rozmnoženiny či napodobeniny díla architektonického stavbou i pro osobní potřebu fyzické osoby či vlastní vnitřní potřebu právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby (§ 30a) a pořízení záznamu audiovizuálního díla při jeho provozování ze záznamu nebo jeho přenosu (§ 20) i pro osobní potřebu fyzické osoby.

(4) Rozmnoženina nebo napodobenina díla výtvarného zhotovená pro osobní potřebu fyzické osoby podle odstavce 1 musí být jako taková vždy zřetelně označena.

(5) Rozmnoženina nebo napodobenina díla výtvarného zhotovená pro osobní potřebu fyzické osoby podle odstavce 1 nesmí být použita k jinému než tam uvedenému účelu.

(6) Ustanovení § 25, 43 a 44 nejsou odstavcem 1 dotčena.“²¹

Mimo omezení autorského práva skrze volné užití díla připadá u muzikálu v úvahu zákonná licence v podobě citace, zpravodajské licence, v podobě užití díla v rámci občanských či náboženských obřadů nebo v rámci úředních akcí pořádaných orgány veřejné správy, v rámci školních představení a užití díla školního podle odstavce 2 §35 AZ²²; dále pak knihovní licence podle §37 odst. 2 a 3²³, licence pro zdravotně postižené podle §38 odst. 1 písm. b)²⁴, licence pro dočasné rozmnoženiny a licence pro sociální zařízení.

²¹ §30 AZ

²² „Do práva autorského nezasahuje ten, kdo nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu užije dílo při školních představeních, v nichž účinkují výlučně žáci, studenti nebo učitelé školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.“

²³ (2) Do práva autorského nezasahuje osoba uvedená v odstavci 1, půjčuje-li originály nebo rozmnoženiny vydaných děl, je-li zaplacená odměna, která přísluší autorům od osoby a ve výši stanovené v příloze k tomuto zákonu. Právo na odměnu autor nemá v případě půjčování zveřejněných děl podle tohoto odstavce na místě samém, nebo půjčují-li originály nebo rozmnoženiny vydaných děl školní knihovny a knihovny vysokých škol, Národní knihovna České republiky, Moravská zemská knihovna v Brně, Státní technická knihovna, Národní lékařská knihovna, Národní pedagogická knihovna Komenského, Knihovna Ústavu zemědělských a potravinářských informací, Knihovna Národního filmového archivu a Parlamentní knihovna České republiky. (3) Ustanovení odstavce 2 se nevztahuje na rozmnoženiny děl zaznamenaných na zvukové či zvukově obrazové záznamy, ledaže jde o půjčování na místě samém. Osoba uvedená v odstavci 1 je povinna při takovém

Zákonná licence v podobě rozmnožování na papír nebo na podobný podklad podle §30a AZ není v případě muzikálu povolena pro vydaný notový záznam díla, jak explicitně stanoví odstavec 1 tohoto paragrafu : „Do práva autorského nezasahuje a) fyzická osoba, která pro svou potřebu, ... zhotoví rozmnoženinu díla na papír nebo podobný podklad ... s výjimkou, kdy jde o vydaný notový záznam díla hudebního či hudebně dramatického, ...“.

7 Ochrana práva autorského

7.1 Ochrana práva autorského

Autor, do jehož práva bylo neoprávněně zasaženo nebo jehož právu hrozí neoprávněný zásah, může se domáhat zejména:

- a) určení svého autorství,
- b) zákazu ohrožení svého práva,
- c) sdělení údajů o způsobu a rozsahu neoprávněného užití,
- d) odstranění následků zásahu do práva,
- e) poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu,
- f) zákazu poskytování služby, kterou využívají třetí osoby k porušování nebo ohrožování práva autora,

za podmínek blíže specifikovaných zákonem.

Jestliže bylo autorovu návrhu vyhověno, může soud přiznat právo uveřejnit rozsudek na náklady účastníka, který v případném sporu neuspěl, a podle okolností určit i rozsah, formu a způsob uveřejnění. Autor má též právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení podle zvláštních právních předpisů. Místo skutečně ušlého zisku se autor může domáhat náhrady ušlého zisku ve výši odměny, která by byla obvyklá za získání takové licence v době neoprávněného nakládání s dílem. Výše bezdůvodného obohacení vzniklého na straně toho, kdo neoprávněně nakládal s dílem, aniž by k tomu získal potřebnou licenci, činí dvojnásobek odměny, která by byla za získání takové licence obvyklá v době neoprávněného nakládání s dílem.

půjčování zamezit možnosti pořízení rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukovém či zvukově obrazovém záznamu.

²⁴ „Do práva autorského nezasahuje ten, kdo výhradně pro potřeby zrakově postižených a nikoliv za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu opatří zvukovou složku zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla slovním vyjádřením obrazové složky; takto doplněná zvuková složka zvukově obrazového záznamu audiovizuálního díla jím může být také rozmnožována, rozšiřována a sdělována, neděje-li se tak za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu

Již několikrát zmíněná novela zákona (zákon č. 216/2006 Sb.) přinesla také podrobnou úpravu ochrany práv autora prostřednictvím oprávnění autora požadovat od celních orgánů a orgánů vykonávajících státní statistickou službu informace týkající se dovozu a vývozu zboží, které je rozmnoženinou díla apod., ustanovení týkající se obcházení technických prostředků ochrany práv a další ustanovení tohoto typu.

Do autorského práva neoprávněně zasahuje též ten, kdo pro své dílo používá název nebo vnější úpravu již použité jiným autorem pro dílo téhož druhu, jestliže by to mohlo vyvolat nebezpečí záměny obou děl. Autor má právo se proti takovému zásahu bránit. Tím se rozšiřuje autorskoprávní ochrana i na některé názvy díla a vnější úpravy díla, které samy o sobě nesplňují znaky díla. Jde o ochranu blízkou soutěžněprávní ochraně.

7.2 Na co se ochrana podle práva autorského nevztahuje

„Ochrana podle práva autorského se nevztahuje na:

- a) úřední dílo, jímž je právní předpis, rozhodnutí, opatření obecné povahy²⁵, veřejná listina, veřejně přístupný rejstřík a sbírka jeho listin, jakož i úřední návrh úředního díla a jiná přípravná úřední dokumentace, včetně úředního překladu takového díla, sněmovní a senátní publikace, pamětní knihy obecní (obecní kroniky), státní symbol a symbol jednotky územní samosprávy a jiná taková díla, u nichž je veřejný zájem na vyloučení z ochrany,*
- b) výtvary tradiční lidové kultury, není-li pravé jméno autora obecně známo a nejde-li o dílo anonymní nebo o dílo pseudonymní (§ 7); užít takové dílo lze jen způsobem nesnižujícím jeho hodnotu.“²⁶*

V uvedených případech jde o výjimečnou úpravu ve veřejném zájmu, který má přednost před zájmem autora. Důvodem pro vyloučení díla z autorskoprávní ochrany ale není to, že dílo existuje nebo má být užito ve veřejném zájmu, ale to, že je některou z kategorií výslovně uvedenou v ustanovení §3 AZ, o kterých se předpokládá, že jsou vytvořeny a užívány ve veřejném zájmu, jakož i to, že dílo, které jednou získá kvalitu ve smyslu §3 ji již nikdy nemůže pozbyť.²⁷ Jedná se ustanovení kogentní, které není možné upravit dohodou stran.

Co se týče předmětu této práce, tedy díla hudebního, potažmo hudebně dramatického, nemají tato ustanovení na jeho ochranu práv z něho vyplývajících vliv, neboť toto dílo nespadá ani pod jednu kategorii výše uvedenou.

²⁵ S účinností od 1.1.2007

²⁶ §3 AZ

²⁷ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

8 Nakládání s dílem

U nakládání s dílem rozlišujeme dva momenty z hlediska zpřístupnění díla veřejnosti. Zveřejnění a vydání díla. První oprávněné veřejné přednesení, provedení, předvedení, vystavení, vydání či jiné zpřístupnění díla veřejnosti je zveřejněním. Dílo je vydáno zahájením oprávněného veřejného rozšiřování rozmnoženin.

V případě muzikálu je dílo zveřejněno prvním předvedením veřejnosti v souhrnné podobě, tedy první generální zkouškou, resp. prvním předvedením neurčitému počtu lidí, což může být ještě před první oficiální veřejnou produkcí. To se týká samozřejmě i jeho jednotlivých složek, tedy i hudby.

Dílo může být vydáno i dříve, např. pokud se ještě před premiérou vydá zvukový nosič se stěžejními písněmi z muzikálu, tzv. „highlights“.

9 Kolektivní správa

9.1 *Obecná úprava*

Ustanovení §95 až 104 AZ upravují kolektivní správu práv. Kolektivní správa je zastupování většího počtu nositelů práv podle autorského zákona k jejich společnému prospěchu, a to při výkonu jejich majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících s právem autorským ke zveřejněným nebo ke zveřejnění nabídnutým dílům, uměleckým výkonům, zvukovým a zvukově obrazovým záznamům, pokud jiný než kolektivní výkon těchto práv je nedovolený nebo neúčelný.

§ 95 AZ

(1) Účelem kolektivní správy práv podle tohoto zákona (dále jen "kolektivní správa") je kolektivní uplatňování a kolektivní ochrana majetkových práv autorských a majetkových práv souvisejících s právem autorským a umožnění zpřístupňování předmětů těchto práv veřejnosti.

(2) Kolektivní správou je zastupování většího počtu osob, jimž přísluší

- a) majetkové právo autorské nebo majetkové právo související s právem autorským,*
- b) ze zákona oprávnění k výkonu majetkových práv k dílu (§ 58), nebo*
- c) ze smlouvy výhradní oprávnění k výkonu práva kolektivně spravovaného pro celou dobu trvání majetkových práv a alespoň pro území České republiky s právem poskytnout podlicenci*

(dále jen "nositelé práv") k jejich společnému prospěchu, a to při výkonu jejich majetkových práv ke zveřejněním nebo ke zveřejnění nabídnutým dílům, uměleckým výkonům, zvukovým a zvukově obrazovým záznamům (dále jen "předměty ochrany"), pokud jiný než kolektivní výkon těchto práv je nedovolený (§ 96) nebo neúčelný; za předmět ochrany k zveřejnění nabídnutý se považuje takový předmět ochrany, který nositel práva písemně oznámí příslušnému kolektivnímu správci za účelem zařazení takového předmětu ochrany do rejstříku předmětů ochrany.

(3) Zprostředkování uzavření licenční nebo jiné smlouvy není výkonem kolektivní správy. Výkonem kolektivní správy též není příležitostné či krátkodobé zastupování jiných než povinně kolektivně spravovaných práv.

Ustanovení §95 upravuje účel a pozitivní i negativní definici kolektivní správy. Význam této úpravy je značný, neboť zákon s výjimkou taxativního výčtu povinně kolektivně spravovaných práv (§96) a práv domněle smluvně spravovaných (§101 odst. 9) neuvádí, která konkrétní práva jsou kolektivně spravována; výčet §96 a §101 odst. 1. nelze rozhodně považovat za taxativní výčet práv, která mohou být předmětem kolektivní správy.

§ 96 Práva povinně kolektivně spravovaná

(1) Povinně kolektivně spravovanými právy jsou

a) právo na odměnu za

1. užití uměleckého výkonu, zaznamenaného na zvukový záznam vydaný k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání (§ 72 odst. 1),
2. užití zvukového záznamu, vydaného k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání (§ 76 odst. 3),
3. zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu na podkladě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu nebo jiného záznamu přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu [§ 25 odst. 1 písm. b), 28 odst. 2, § 71 odst. 3, § 76 odst. 4 a § 80 odst. 3],
4. zhotovení rozmnoženiny díla pro osobní potřebu fyzické osoby nebo pro vlastní vnitřní potřebu právnické osoby či podnikající fyzické osoby pomocí přístroje k zhotovování tiskových rozmnoženin na papír nebo podobný podklad, a to i prostřednictvím třetí osoby [§ 25 odst. 1 písm. a), § 28 odst. 2, § 87],
5. opětný prodej originálu díla uměleckého (§ 24),
6. půjčování originálu nebo rozmnoženiny vydaného díla podle § 37 odst. 2,

- b) právo na přiměřenou odměnu za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla či výkonu výkonného umělce zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam,
- c) právo na užití kabelovým přenosem děl, živých výkonů a výkonů zaznamenaných na zvukový záznam s výjimkou takových výkonů, jejichž zvukový nebo zvukově obrazový záznam byl vydán k obchodním účelům [písmeno a) bod 1], a dále právo na užití kabelovým přenosem zvukově obrazových záznamů a zvukových záznamů jiných než vydaných k obchodním účelům [písmeno a) bod 2]; a dále s výjimkou případů, kdy právo na kabelový přenos vykonává vysílatel ke svému vlastnímu vysílání, bez ohledu na to, zda jde o jeho vlastní práva nebo o práva, která vykonává na základě licenční smlouvy uzavřené s nositelem práva.

(2) Nositelé práv jsou pro výkon práv podle odstavce 1, jakož i pro domáhání se nároku na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení z neoprávněného výkonu takto kolektivně spravovaného práva zastoupeni ze zákona příslušným kolektivním správcem.

(3) Příslušný kolektivní správce přihlíží při rozdělování a vyplácení odměn či příjmů z vydaného bezdůvodného obohacení, které vybral při výkonu povinné kolektivní správy, pouze k takovým nositelům práv, jejichž práva k týmž předmětům ochrany, popřípadě k týmž druhům děl kolektivně spravuje na základě smlouvy, nebo kteří se u něj za tímto účelem přihlásili k evidenci; nepřihlíží k předmětům ochrany dosud nezveřejněným" a doplňuje se věta "Při rozdělování a vyplácení odměn vybraných podle § 25 odst. 3 písm. a) a c) bere příslušný kolektivní správce v úvahu použití a účinnost technických prostředků ochrany podle § 43.

(4) Ten, komu vznikne oprávnění ke kabelovému přenosu podle zvláštních právních předpisů, je povinen o tom uvědomit příslušné kolektivní správce ve lhůtě 15 dnů ode dne vzniku takového oprávnění.

Ustanovení §96 obsahuje taxativní výčet práv, která lze vykonávat pouze v zastoupení kolektivním správcem; vykoná-li ten, komu ze zákona patří kolektivně povinně spravované majetkové právo, takové právo osobně, bude taková dohoda v příslušné části neplatná pro rozpor se zákonem. Zákon u povinně kolektivně spravovaných práv individuální výkon nepřipouští. Jiná situace je u práv dobrovolně kolektivně spravovaných, tam případný osobní výkon – uzavření smlouvy přímo zastoupeným, tj. nikoliv v zastoupení kolektivním správcem, neplatnost nezakládá, jde pouze o porušení závazkového vztahu mezi zastoupeným a zastupujícím. Pokud užití, na které se vztahuje povinná kolektivní správa,

uskutečňuje ten, komu právo náleží, osobně, uskutečňuje se takové užití mimo povinnou kolektivní správu.²⁸

Dále autorský zákon upravuje kdo a za jakých podmínek je kolektivním správcem, způsob udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy Ministerstvem kultury, důvody odnětí oprávnění, vztahy kolektivního správce k zastupovaným nositelům práv a uživatelům předmětu ochrany, úpravu kolektivních a hromadných smluv a jejich zprostředkovatele, dohled ministerstva a pravidla pro rozdělování odměn vybraných kolektivním správcem.

Kolektivním správcem spravujícím práva k hudebním dílům je OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním.

9.2 Specifika hudby k muzikálu jako celku, „malá“ a „velká“ práva

Rozlišení na „velká“ a „malá“ práva je tříděním vyplývajícím pouze z praxe. Výrazy nemají základ v žádném zákonném ustanovení. V praxi bývají za velká práva považována práva k muzikálu (a jeho jednotlivým složkám) jako celku udělená za účelem divadelního provozování. Za malá práva se považují všechna ostatní užití nedivadelním provozováním, která předpokládá zákon, tzn. například užití jednotlivých složek, vytržených z kontextu divadelního děje, veřejným provozováním (např. zpívání muzikálových písní na koncertě). To, zda se jedná o malá či velká práva, má vliv na kolektivní správu těchto práv nebo, přesněji řečeno, toto členění vyplývá právě z ustanovení o kolektivní správě.

§97 odst. 1 AZ uvádí, že kolektivní správcem je ten, kdo získal oprávnění k výkonu kolektivní správy. §98 odstavec 1 pak uvádí, že o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy rozhoduje ministerstvo²⁹ na základě písemné žádosti a v dalších odstavcích stanoví způsob udělení tohoto oprávnění a způsob uveřejnění oznámení o udělení oprávnění.

V Oznámení Ministerstva kultury o udělení oprávnění k výkonu kolektivní správy podle autorského zákona (ve věci OSA, Dilia, INTERGRAM), které bylo uveřejněno v Obchodním věstníku³⁰ a nabylo právní moci dne 23. března 2001, jsou pak stanovena jednotlivá práva na jejichž kolektivní správu se oprávnění vztahuje. V bodu I. části, vztahující se na rozhodnutí ohledně OSA – Ochranného svazu autorského pro práva k dílům hudebním, jsou uvedena práva povinně kolektivně spravována (shodně s ustanovením §96

²⁸ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

²⁹ legislativní zkratku pro „ministerstvo“ obsahuje v novelizované úpravě §25 odst. 7, které stanoví, že „Ministerstvo kultury (dále jen „ministerstvo“) stanoví ...“

³⁰ Ročník 10, č. 14, 4. dubna 2001

AZ). V bodu II. pak práva dobrovolně kolektivně spravovaná. Tam je pod písmenem c) uvedeno právo na nedivadelní provozování a přenos provozování hudebních děl s textem či bez textu živě nebo ze zvukového záznamu vydaného k obchodním účelům nebo jiného zvukového záznamu a dále ze zvukově obrazového záznamu podle §19 a 20 (myšleno AZ).

Uvedením nedivadelního provozování v tomto ustanovení je dáno najevo, že na divadelní provozování se toto právo nevztahuje. Jelikož právo na divadelní provozování není uvedeno ani v povinně kolektivně spravovaných právech, vyplývá z toho, že na divadelní provozování díla se kolektivní správa v žádné podobě nevztahuje. Z toho pak vyplývá výlučná možnost nakládání s majetkovými právy k tomuto provozování díla náležející autorovi.

„Malá“ práva jsou pak ta, která jsou povinně nebo dobrovolně kolektivně spravována. Správa povinně kolektivně spravovaných práv vyplývá přímo ze zákona, správa dobrovolně kolektivně spravovaných práv se pak děje na základě smlouvy mezi autorem a OSA (v případě autora hudby), která je Přílohou č. 2 této práce.

10 Možné úpravy vztahů mezi autorem a nabyvatelem oprávnění dílo užít

Existují tři různé způsoby, jak upravit vzájemný vztah mezi autorem muzikálové hudby a tím, kdo získá oprávnění k výkonu majetkových práv.

Teoretickou, nicméně velmi nepravděpodobnou, variantou by bylo vytvoření díla jako díla zaměstnaneckého. Zaměstnavatelem by mohl být producent, nebo např. divadlo, které zaměstnává umělce na základě pracovního poměru. Náplní práce autora by bylo vytvoření hudby k muzikálu. V tom případě by se na autora hudby vztahovala všechna ustanovení autorského zákona ohledně zaměstnaneckého díla. Autorova osobnostní práva k zaměstnaneckému dílu by zůstala nedotčena, majetková práva by vykonával zaměstnavatel a to na svůj účet a svým jménem. Je ale velmi nepravděpodobné, že by nějaký autor měl zájem na takovém upravení vzájemných poměrů, neboť by to pro něj bylo především finančně nevýhodné. Je pravděpodobné, že odměna obdržená v souvislosti s výkonem zaměstnání by byla nepoměrně nižší než případný výnos z udělené licence. §58 odstavec 6 AZ sice připouští dodatečnou přiměřenou odměnu autora, nicméně toto ustanovení zůstalo, na rozdíl od ustanovení §49 odst. 6 AZ, dispozitivní a je možné jej dohodou stran vyloučit.

Zájem na takovém vzájemném právním vztahu by mohl mít snad jedině začínající autor, kterému by vyhovovaly výhody spojené se zaměstnaneckým poměrem a předpoklad úspěchu „udání“ díla někomu jinému by byl nepatrný.

Další z variant je vytvoření díla, tak jak předpovídá §61 AZ, jako díla na objednávku, tedy na základě smlouvy o dílo. Strany si mohou zvolit, zda se budou řídit ustanoveními občanského nebo obchodního zákoníku a tomu odpovídajícím režimem smlouvy o dílo. I smlouva o dílo obsahuje licenční ujednání a může upravit vzájemná práva a povinnosti způsobem předpokládaným v ustanoveních o licenční smlouvě.

„Oprávnění dílo užít k účelu, který vyplývá ze smlouvy o dílo, je třeba považovat za zákonnou licenci. Pokud odstavec 1 věta druhá (§61) stanoví, že k užití díla nad rámec účelu vyplývajícího ze smlouvy je objednatel oprávněn pouze na základě licenční smlouvy, lze mít za to, že zde uvedenou licenční smlouvou je poskytována další (smluvní) licence. Pro účely obsahu licence podle §61 je důležité, aby účel smlouvy o dílo byl stanoven ve smlouvě, popř. z ní vyplýval co nejpřesněji; pro právní jistotu smluvních stran je vhodné obsah licence potřebné pro dosažení takového účelu ve smlouvě vyjádřit výslovně“³¹

Jedním z nejčastějších způsobů úpravy v oblasti tvorby muzikálové hudby, se kterým se v praxi u nás setkáváme je smlouva smíšená, obsahující prvky smlouvy o dílo (dříve smlouvy o vytvoření díla - podle §27 dřívějšího autorského zákona³²) a smlouvy licenční (viz. také smlouva, která je Přílohou č. 1 této práce).

Poslední z variant by byla licenční smlouva ve své čisté podobě. Dílo, které by bylo předmětem této smlouvy by zřejmě bylo vytvořeno ještě před uzavřením této smlouvy nebo by vzniklo z podnětu autora, nikoliv na objednávku. Autor by poté nabídl licenci případnému zájemci – např. producentovi muzikálu, který by jej spojil s dalšími složkami.

³¹ Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: Autorský zákon – komentář a předpisy související, Linde Praha a.s., 2005

³² Zákon č. 35/1965 Sb. o dílech literárních, vědeckých a uměleckých (autorský zákon), účinný od 1. července 1965 do 30.11.2000

11 Licenční smlouva

11.1 *Licence*

Licence

„Jazykově vzato výraz „licence“ pochází z latiny (*licentia*) a znamená „volnost, svobodu“ či vyplývá ze slovesa „dovolit“ (*licere*). V právním jazyce je výraz licence ustáleně používán v právu duševního vlastnictví či v nehmotných právech ve významu svolení (souhlasu) čili oprávnění k využívání nehmotného statku jinou osobou, aniž dochází k jeho zcizení. To také odpovídá etymologii slova licence. Svolení, o které jde, může poskytnout pouze ten, kdo vlastní dispoziční právo k licencovanému předmětu, a to bez ohledu na právní důvod (titul), z něhož toto právo nabyt. Musí však jít o právní důvod čili důvod, který je po právu.“³³

Trojí druh licencí v právu duševního vlastnictví

Pro právo duševního vlastnictví jsou typické tři druhy licencí, resp. trojí význam pojmu licence. Jsou to:

licence smluvní – dobrovolné – udělované licenční, popř. franšízovou smlouvou, které jsou zásadně úplatné s výjimečnou bezplatností. Licenci smluvní upravuje autorský zákon v dílu 6., oddílu 1., nazvaném Licenční smlouva (tedy §46 a násl.),

licence zákonné – stanovené státem, formou legálního dovolení užití cizího duševního vlastnictví v obecném zájmu, kdy stát dovoluje zákonem komukoliv – veřejnosti, aby určitým vymezeným způsobem užíval cizí duševní vlastnictví i proti vůli jeho vlastníka; sem patří podle autorského zákona např. úřední a zpravodajská licence, citace a také nová úprava katalogové a knihovní licence, nově zavedená licence pro zdravotně postižené, pro sociální zařízení atd. (které přinesla novela autorského zákona pod č. 216/2006 Sb.),

licence nucené – nedobrovolné – které jsou úplatné a které jsou typické pro většinu průmyslových práv; z práva autorského je možné zmínit pouze nucenou licenci překladatelskou k zahraničním dílům, kterou však současný autorský zákon neupravuje.

³³ Telec Ivo – Přehled práva duševního vlastnictví – lidskoprávní základy, licenční smlouva, Nakladatelství Doplněk, Brno 2002

11.2 Licenční smlouva dle autorského zákona

Licenční smlouva

Licenční smlouvou poskytuje autor nabyvateli oprávnění k výkonu práva dílo užit (licenci) k jednotlivým způsobům nebo ke všem způsobům užití, a to v rozsahu omezeném nebo neomezeném. Nabyvatel se zavazuje poskytnout za udělení tohoto oprávnění autorovi odměnu. Je také možné udělit toto oprávnění bezplatně. Platí zásada, že autor nemůže poskytnout oprávnění k výkonu práva dílo užit způsobem, který v době uzavření smlouvy ještě není znám.

Ten, komu licence udělena, je povinen licenci využít. Je však možné ve smlouvě sjednat, že nabyvatel licence takovou povinnost nemá. V případě, že nabyvatel licence tuto povinnost má a neplní ji, může autor odstoupit od smlouvy.

Licenci je možné udělit jako výhradní, tedy exkluzivní, anebo nevýhradní. Jedná-li se o výhradní licenci, je zákonem předepsána písemná forma. Specifika jednotlivých možností jsou uvedena dále, v části pojednávající o jednotlivých druzích licenčních smluv.

Poskytnutí oprávnění třetí osobě

Smluvní strany si mohou dojednat, že nabyvatel může oprávnění tvořící součást licence zcela nebo zčásti poskytnout třetí osobě (podlicence). Nabyvatel může licenci postoupit pouze s písemným souhlasem autora; o postoupení licence a o osobě postupníka je povinen autora informovat bez zbytečného odkladu. Při prodeji podniku nebo jeho části, která tvoří samostatnou organizační složku, se k přechodu licence souhlas autora nevyžaduje, pokud se smluvní strany nedohodnou jinak.

Odměna

Ve smlouvě musí být dohodnuta výše odměny nebo v ní musí být alespoň stanoven způsob jejího určení. Není-li ve smlouvě dohodnuta výše odměny nebo způsob jejího určení, smlouva je neplatná. To neplatí v případě, kdy z jednání stran o uzavření smlouvy vyplývá jejich vůle uzavřít smlouvu úplatně i bez určení výše odměny. V takovém případě je nabyvatel povinen poskytnout autorovi odměnu ve výši, která je obvyklá v době uzavření smlouvy za smluvních podmínek obdobných obsahu této smlouvy a pro takový druh díla. Výše odměny nebo způsob jejího určení nemusí být obsažena ve smlouvě, ve které je sjednáno, že se licence poskytuje bezúplatně. Odměna může být sjednána jako peněžité i nepeněžité plnění.

Pokud autor poskytne licenci k pronájmu originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam výrobci takového záznamu, vzniká mu vůči osobě, která bude originál nebo rozmnoženinu takto zaznamenaného díla pronajímat, právo na přiměřenou odměnu. Tohoto práva se nemůže vzdát. Jedná se o právo povinně kolektivně spravované. Byla-li by případně výše takové odměny sjednána jinak než s kolektivním správcem, bude takové ustanovení neplatné. Zároveň se nejedná o zákonnou úplatnou licenci. Oprávnění k výkonu tohoto práva je třeba získat smluvně. Povinnost platit tuto odměnu má pronajímatel, nikoliv výrobce, nebude-li v konkrétním případě v postavení pronajímatele. Odměna podle tohoto ustanovení je svou podstatou jiným majetkovým právem, které nelze smluvně vyloučit. Dle názoru některých autorů by měla být systematicky zařazena k ustanovení o jiných právech majetkových .

Jestliže je výše odměny autora za využití licence dohodnuta v závislosti na výnosech z využití licence, je nabyvatel povinen umožnit autorovi kontrolu příslušné účetní nebo jiné dokumentace ke zjištění skutečné výše odměny. Nabyvatel je povinen poskytovat autorovi pravidelná vyúčtování odměny ve sjednaných časových obdobích, minimálně však alespoň jednou ročně.

„Není-li odměna stanovena v závislosti na výnosech z využití licence a je-li tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k zisku z využití licence a k významu díla pro dosažení takového zisku, má autor právo na přiměřenou dodatečnou odměnu.“³⁴ Toto ustanovení prošlo díky poslední novele významnou změnou. Na konci věty bylo vypuštěno ustanovení „není-li sjednáno jinak“. Tím se z dispozitivního ustanovení, které bylo možné smluvně upravit, stalo ustanovení kogentní. Autor má nyní právo na přiměřenou odměnu vždy, když původně sjednaná odměna neodpovídá v poměru k zisku z využití licence. To silně posiluje postavení autora. Úprava licenční smlouvy sice preferuje stanovení výše odměny autora v závislosti na zisku dosaženém nabyvatelem licence z využití díla, pokud však smluvní strany stanoví jiný způsob stanovení výše odměny, má autor zvláštní právo na přiměřenou dodatečnou odměnu. Do ustanovení zákona byl navíc přidán další odstavec ve zmíněném paragrafu, který úpravu sjednávání odměny ještě zpřesňuje: „Při sjednání odměny se přihlédne k účelu licence a způsobu a okolnostem užití díla a k územnímu, časovému a množství rozsahu licence.“³⁵

Tato ustanovení se samozřejmě týkají i autora muzikálové hudby.

³⁴ §49 odst. 6 AZ

³⁵ Nově vložený odstavec 7 v §49 AZ

Omezení licence

Licence může být omezena na jednotlivé způsoby užití díla; způsoby užití díla mohou být omezeny rozsahem, zejména co do množství, místa nebo času. Pokud nestanoví smlouva, ke kterým jednotlivým způsobům užití díla nebo k jakému rozsahu užití se licence poskytuje, má se za to, že licence byla poskytnuta k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak to je nutné k dosažení účelu smlouvy.

Nestanoví-li smlouva nebo nevyplývá-li z jejího účelu něco jiného, předpokládá se, že územní rozsah licence je omezen na území České republiky, časový rozsah licence je omezen na dobu obvyklou u daného druhu díla a způsobu užití, nikoli však na dobu delší než jeden rok od poskytnutí licence (a má-li být dílo odevzdáno až po poskytnutí licence, tak od takového odevzdání), a množství rozsah licence je omezen na množství, které je obvyklé u daného druhu díla a způsobu užití.

Licence k rozmnožování díla zahrnuje obvykle oprávnění k pořízení rozmnoženin přímých i nepřímých, trvalých i dočasných, vcelku nebo zčásti, jakýmkoli prostředky a v jakékoli formě, a pokud jde o rozmnoženiny v elektronické formě, jak ve spojení on-line, tak i off-line. Nestanoví-li smlouva jinak, zahrnuje licence k rozmnožování díla i licenci k rozšiřování takto zhotovených rozmnoženin.

Omezení nabyvatele licence

Nabyvatel nesmí upravit či jinak měnit dílo, jeho název nebo označení autora, pokud to není ve smlouvě sjednáno, nebo nejde-li o takovou úpravu či změnu díla nebo jeho názvu, u které lze spravedlivě očekávat, že by k ní autor vzhledem k okolnostem užití svolil. Ovšem ani v takovém případě nesmí nabyvatel dílo nebo jeho název změnit, pokud si autor svolení vyhradil i pro tyto změny a nabyvateli je taková výhrada známa. To platí obdobně i při spojení díla s jiným dílem, jakož i při zařazení díla do díla souborného.

V případě licenční smlouvy s autorem hudby má být tedy řečeno, že autor se spojením svého díla s díly jiných autorů k vytvoření díla souborného souhlasí.

Rozmnoženina pro autora

Lze-li to na nabyvateli licence k rozmnožování díla spravedlivě požadovat a je-li to obvyklé, je nabyvatel povinen poskytnout autorovi na své náklady alespoň jednu rozmnoženinu autorova díla z rozmnoženin jím pořízených na základě příslušné licence.

Odstoupení od smlouvy pro nečinnost nabyvatele a odstoupení od smlouvy pro změnu přesvědčení autora

Zákon podrobně upravuje tyto dva zvláštní případy odstoupení autora od smlouvy. O obou případech je v dalších souvislostech pojednáno níže.

Zánik licence

Smrtí fyzické osoby nebo zánikem právnické osoby, které byla udělena licence, přechází práva a povinnosti z licenční smlouvy na jejího právního nástupce. Licenční smlouva může takový přechod práv a povinností na právního nástupce vyloučit.

11.3 Franšízová smlouva

Základem franšizy je smluvní licence. Franšízové smlouvy se využívají především v oblasti průmyslových práv. V prostředí muzikálů je ale také velmi užívaným instrumentem, především v zahraničí.

„Právní pojem franšíza znamená zvláštní druh smluvní licence k předmětům duševního vlastnictví. Jeho zvláštnost spočívá v tom, že předmětem franšízového nakládání je hospodářsky a právně ucelený soubor nehmotných práv. Toto nakládání je také spojeno s některými dalšími hospodářskými činnostmi; například se školením, poradenstvím a technickou pomocí.

Právní podstata franšizy, zjednodušeně řečeno, tedy spočívá v licenčním využívání celého souboru duševního vlastnictví poskytovatele franšizy. Hospodářská výhoda franšízových obchodů spočívá v tom, že nabyvatel franšizy nevybudovává svůj podnik, jak se říká, „na zelené louce“, ale smluvně využívá již hotové a na trhu zavedené duševní vlastnictví...“³⁶

Tento způsob udělování licence je velmi oblíbeným nástrojem u producentů muzikálů v zahraničí. I v České republice se s touto formou můžeme setkat. Licenci k provozování některých muzikálů je možné získat jen tímto způsobem. Jeden z nejvýznamnějších světových producentů, Cameron Macintosh, který disponuje právy na většinu muzikálů velikána v tomto oboru – Andrew LLOYD Webbera, např. většinu oprávnění k provozování muzikálu v jednotlivých zemích uděluje tímto způsobem. Např. pražské nastudování muzikálu *Bídníci* nebo *Kočky* se řídilo přísnými pravidly, která udává franšízová smlouva. Místní provozovatel muzikálu musí dodržovat striktní ustanovení týkající se režijního a

³⁶ Telec Ivo – Přehled práva duševního vlastnictví – lidskoprávní základy, licenční smlouva, Nakladatelství Doplněk, Brno 2002

hudebního nastudování díla, zadávání kostýmů (většinou např. ze smlouvy plyne povinnost objednat si výrobu kostýmů u konkrétní firmy spřízněné s producentem), výroby scény a rekvizit atd.; poskytovatel licence má právo zasahovat do obsazení jednotlivých rolí, do prodeje vstupenek a do mnohých dalších aspektů provozování díla. Cílem je zajištění shodného nastudování díla kdekoliv na světě, které bude udržovat vysoký standard nastavený producentem, díky němuž je dílo světově proslulé. Poskytovatel franšizu má zároveň nakladatelskou licenci k rozmnožování a rozšiřování díla, kterou formou podlicence pro jednotlivá teritoria uděluje.

11.4 Třídění licenčních smluv

Licenční smlouvy lze třídit podle různých kritérií. Největší význam má asi dělení na licence **výhradní** (exkluzivní) a **nevýhradní** (jednoduché). Nevyplývá-li ze smlouvy jinak, má se za to, že jde o licenci nevýhradní. Toto dělení se v zákoně objevuje v §47. V případě výhradní licence autor nesmí poskytnout licenci třetí osobě a je povinen, není-li sjednáno jinak, se i sám zdržet výkonu práva užít dílo způsobem, ke kterému licenci udělil. V případě nevýhradní licence je autor nadále oprávněn k výkonu práva užít dílo způsobem, ke kterému licenci udělil, stejně jako i k poskytnutí licence třetím osobám. Nevýhradní licence získaná nabyvatelem před následným poskytnutím výhradní licence třetí osobě zůstává zachována, pokud není mezi autorem a nabyvatelem takové nevýhradní licence sjednáno jinak. Jestliže autor poskytne třetí osobě smlouvou licenci v době, kdy trvá výhradní licence nabyvatele k témuž způsobu užití, je taková smlouva neplatná. To je možné zvrátit jedině v případě, že nabyvatel výhradní licence k uzavření takové smlouvy udělí písemný souhlas.

Dalším možným tříděním licenčních smluv je na smlouvy **individuální, kolektivní a hromadné**. Licenční smlouvy individuální jsou sjednané tak, že na jedné straně, obvykle na straně nabyvatelské, stojí jedna osoba; například licenční smlouva mezi kolektivním správcem autorských práv k hudebním dílům, na straně jedné, a jednotlivým pořadatelem společenského plesu, na straně druhé, anebo, např. v našem případě, smlouva uzavřená mezi autorem hudby a producentem muzikálu.

Kolektivní smlouvy vznikají při kolektivní správě práv. Uzavírány bývají mezi kolektivním správcem práv (např. OSA, Dilia), na straně jedné, a právnickou osobou, která sdružuje uživatele, na straně druhé.

Licenční smlouvy hromadné (blanketní) vznikají také v souvislosti s kolektivní správou práv. Hromadnost je zde dána nikoliv četností osob, ale hromadností předmětů, které

smějí být licenčně užity. Typicky je tomu u reprodukované hudby, kdy běžně dochází k užití mnoha desítek hudebních děl jedním licencionářem při jedné kulturní příležitosti. Hromadné licenční smlouvy vznikají obvykle v souvislosti s rozhlasovým, jakož i televizním vysíláním hudebních děl nebo při veřejném provozování hudebních děl ze zvukových záznamů, ať se tak děje na diskotékách a nebo prostřednictvím tzv. jukeboxů apod.³⁷

Autor muzikálové hudby může být stranou individuální licenční smlouvy např. právě při udělování „velkých práv“ k divadelnímu provozování jeho díla anebo může být jeho dílo, resp. jeho část předmětem individuální kolektivní smlouvy mezi kolektivním správcem a pořadatelem veřejné produkce a půjde pak o nakládání s „malými právy“. Zrovna tak může být část jeho díla předmětem hromadné smlouvy, jestliže bude mít provozovatel baru v jukeboxu hudbu z jeho muzikálu, aniž by byl ale předmět individuálně určený.

11.5 *Náležitosti licenčních smluv*

Formální náležitosti

Smluvní licenční právo je, stejně jako celé soukromé právo, vybudováno na zásadě neformálnosti. Je necháno zcela na svobodné vůli smluvních stran, jakou formu si zvolí. Stát (prostřednictvím zákona) do toho zasahuje jen výjimečně z důvodu zvýšené ochrany dobré víry třetí strany. Může pak stanovit výjimku ze zásady neformálnosti, tedy předepsat formu, která je pro určitý úkon vyžadována. Takovou výjimku stanoví, pokud jde o závazkový režim autorského zákona, pro licenční smlouvu výhradní a pro kolektivní a hromadné licenční smlouvy, které musí mít vždy písemnou formu pod sankcí neplatnosti.

Obsahové náležitosti

Obsahové náležitosti licenčních smluv se dají rozdělit na podstatné, pravidelné a nahodilé. Podstatnými náležitostmi jsou:

a) **způsob užití**, přičemž jednotlivé způsoby užití jsou zákonem definovány v §13 a násl., a může jít o užití v původní, přetvořené či jinak změněné či zapracované podobě. Podle způsobu užití zákon rozlišuje **licenci neomezenou**, tzn. udělenou ke všem způsobům užití díla, které jsou v době uzavření smlouvy známy, a **licenci omezenou** na jednotlivý způsob užití, např. pouze pro televizní vysílání hudebně dramatického díla apod.,

b) **rozsah užití**, který může být **neomezený**, tzn., že je možné takovou licenci využívat celosvětově po celou zákonnou dobu trvání majetkových práv a v libovolném

³⁷ Telec Ivo – Přehled práva duševního vlastnictví – lidskoprávní základy, licenční smlouva, Nakladatelství Doplněk, Brno 2002

množství, anebo **omezený**, který je omezen místem, časem a množstvím, jako též okruhem spotřebitelů, zúženým účelem aj.,

c) **odměna za licenci**, není-li sjednána licence jako bezúplatná. Odměna může být výnosová (tzn. vyjádřena např. procenty z dosaženého výnosu z prodeje nosičů nebo z tržeb na vstupném), pevná (daná fixní částkou) nebo kombinovaná.

Jestliže chybí některá podstatná náležitost licenční smlouvy, nepůjde o tento typ smlouvy. Bude se jednat o smlouvu atypickou, která ovšem bude platná.³⁸

Pravidelnými náležitostmi bývají např. ustanovení týkající se lhůty, způsobu či místa platby licenční odměny. Mezi nahodilé náležitosti může patřit udělení práva podlicencí nebo o rozvazovací či odkládací podmínku.

Vyvratitelné zákonné domněnky

Pokud nejsou ve smlouvě upraveny např. některé z podstatných obsahových náležitostí smlouvy, jsou používány tzv. vyvratitelné zákonné domněnky. Ty nahrazují ustanovení ve smlouvě a má se za to, že smlouva je sjednána s takovým obsahem. Tuto domněnku je v případě potřeby možno vyvrátit důkazem opaku. V případě nedostatku určení způsobu užití díla a rozsahu užití se uplatní vyvratitelná domněnka poskytnutí licence k takovým způsobům užití a v takovém rozsahu, jak je nutné k dosažení účelu smlouvy.

Výhradní nebo nevýhradní licence

To, zda bude licence poskytována jako výhradní nebo nevýhradní, je věcí smlouvy. Platí přitom zákonná vyvratitelná domněnka nevýhradnosti licence. Podtyp, kterým je licenční smlouva nakladatelská, je naopak dispozitivně pojat jako typ výhradní licence.

Povinnost využití licence

Jestliže není ve smlouvě přímo zakotveno ustanovení o tom, že nabyvatel nemá povinnost licence využít, má se za to, že povinnost licence využít zde existuje. Jestliže pak nabyvatel licence nesplní svou povinnost využít licenci řádně a včas, např. dílo nevydá, jak se zavázal, má poskytovatel právo od smlouvy odstoupit, přičemž právo na smluvenou odměnu mu zůstává zachováno.

³⁸ Telec Ivo – Přehled práva duševního vlastnictví – lidskoprávní základy, licenční smlouva, Nakladatelství Doplněk, Brno 2002

Postoupení licence, podlicence

V zájmu ochrany poskytovatele licence zákon stanoví, že nabyvatel smí licenci postoupit, ať již bezplatně nebo úplatně, třetí osobě jen s písemným souhlasem poskytovatele. Jedná se o projev zásady osobní vázanosti licence. Souhlas nemusí být předchozí. Licence může být postoupena v rozsahu všech práv a povinností, které ji tvoří, anebo jen částečně. Postupitel má legální informační povinnost vůči poskytovateli licence. Musí jej bez zbytečného odkladu informovat o tom, že licenci postoupil. Tato informační povinnost platí i tehdy, jestliže nabyvatel získal již předchozí generální souhlas k postoupení licence. Nicméně platnost postoupení licence není vázána na splnění této informační povinnosti.

Oproti postoupení licence nedochází při udělení podlicence ke změně osoby nabyvatele licence. Ten zůstává na svém místě a zřizuje podlicenční právo třetí osobě (nabyvateli podlicence).

Poskyvatelovo právo odstoupit do smlouvy

Autorský zákon zná dva zvláštní případy odstoupení od licenční smlouvy. Jde o odstoupení z důvodu nečinnosti nabyvatele upravené §53 AZ, jak je uvedeno výše u povinnosti nabyvatele využít licenci, a dále o odstoupení z důvodu změny přesvědčení autora upravené §54 AZ. Autor může písemně odstoupit od smlouvy, jestliže jeho dosud nezveřejněné dílo již neodpovídá jeho přesvědčení a zveřejněním díla by byly značně nepříznivě dotčeny jeho oprávněné osobní zájmy. Smlouva se ruší dnem doručení písemného odstoupení od smlouvy nabyvateli. Autor je povinen nahradit nabyvateli škodu, která mu odstoupením od smlouvy vznikla. Jestliže autor projeví po odstoupení od smlouvy opětovný zájem o užití díla, je povinen přednostně nabídnout licenci původnímu nabyvateli, a to za podmínek srovnatelných s podmínkami původně sjednanými.

11.6 Specifická úprava u díla hudebního, resp. hudebně dramatického - muzikálu; co vše je potřeba ve smlouvě upravit

Mimo podstatných obsahových náležitostí licenční smlouvy, tedy způsobu a rozsahu užití a odměny autora, a dalších náležitostí dle autorského zákona a obecných obsahových náležitostí smlouvy dle občanského zákoníku je ve smlouvě mezi autorem hudby a tím, komu je licence udělována, resp. kdo je objednavatelem díla, zapotřebí upravit i mnoho dalších vztahů vyplývajících ze vzájemné spolupráce. Čím podrobnější a přesnější je úprava

vzájemných vztahů, tím více se předchází případným nedorozuměním, rozporům nebo potřebě dodatečně některé aspekty upravit. Některé náležitosti specifické pro muzikálovou hudbu je nutno ve smlouvě vyřešit, ačkoliv to nevyplývá přímo ze zákona. Vyplývá to ze zvyklostí vlastních danému oboru.

Rozsah dodaného díla, druhy nahrávek díla dodané autorem

Dohodou mezi autorem a producentem (pro účely dalšího vymezení tak bude nazývána osoba nabyvatele licence, resp. objednatele díla) je především zapotřebí určit, co všechno je předmětem smlouvy. Předmětem dodání může být v případě muzikálové hudby především kompletní scénická hudba, ale také demo nahrávky pro účely zkoušek, nebo i kompletní nahrávka písní se zpěvy dodaná na dohodnutém nosiči pro účely vydání zvukového záznamu. Součástí ujednání by mělo být, zda bude hudba během provozování díla produkována živě nebo „z pásu“, tedy z předem nahraného nosiče. V případě produkce z pásu je potřeba vypořádat se s kolektivním správcem zastupujícím výkonné umělce a výrobce zvukových a zvukově obrazových záznamů – INTERGRAMEM. V případě živé hudební produkce vzniká autorovi hudby povinnost dodat také příslušné notoviny. Právo autora na vydání těchto notovin tiskem tím není dotčeno, resp. může takové oprávnění udělit producentovi; půjde pak o samostatné nakladatelské oprávnění.

Termín dodání

Je potřeba určit termín dodání jednotlivých částí díla. Harmonogram dodávání díla autorem může záviset na záměrech producenta týkajících se nakládání s dílem např. ještě před jeho zveřejněním. Autor může být zavázán dodat nejen scénickou hudbu pro samotné provozování muzikálu, ale také dodat demo nahrávky (včetně zpěvů) ještě před začátkem zkoušení muzikálu pro účely zkoušek a pro propagační účely. Dále může být zavázán dodat kompletní nahrávky písní včetně aranží, sólových zpěvů a sborů pro účely vydání díla na zvukovém nosiči, je-li to součástí licenčních ujednání, do určitého termínu tak, aby bylo např. možné vydat zvukové nosiče (CD, MC) současně s premiérou muzikálu.

Nosiče

Předmětem dohody by měly být nejen termíny dodání, ale také na jakých nosičích a v jakém počtu má autor dílo dodat. To záleží na potřebách producenta, zejména na technickém vybavení divadla, ve kterém je muzikál provozován, na záměrech producenta týkajících se dalšího nakládání s dílem, atd. Nebude pak docházet k pozdějším dohadům např. ohledně kompatibility dodaných nosičů a technického zařízení producenta.

Schválení výsledků

Součástí dohody může být podléhání díla schvalovacímu procesu producenta, pravděpodobně v závislosti na harmonogramu dodávání díla. Producent by měl při dodání díla bez zbytečných odkladů uplatnit případné námitky vůči tvůrčí činnosti autora tak, aby výsledek odpovídal jeho záměrům, zároveň však aby odpovídal zadání díla. To, jakým způsobem bude producent dílo schvalovat, je dobré ve smlouvě předem upravit.

Povinnost součinnosti

Producent může autora zavázat k potřebné součinnosti s autory dalších složek muzikálu, aby nedocházelo ke zbytečným rozporům nebo průtahům. Autor by měl od počátku své tvorby úzce spolupracovat s autorem textů písní a libreta, ale také s režisérem díla (myšleno v tomto kontextu díla souborného, tedy muzikálu), hlasovým poradcem, scénografem, kostýmním návrhářem, a dalšími, tak aby společně vyhověli požadavkům a záměrům producenta, resp. aby to vyhovovalo dílu jako celku a jeho funkčnosti v divadelním provedení.

Výběr obsazení

Dohoda mezi producentem a autorem může obsahovat různá ustanovení týkající se obsazení muzikálu výkonnými umělci. Autor může být zavázán nezasahovat do výběru jednotlivých osob producentem anebo naopak může mít vyhrazené právo ovlivnit výběr umělců. (Např. v případě již výše zmíněných franšízových smluv je obvykle součástí dohody mezi poskytovatelem a nabyvatelem licence striktní ustanovení týkající se obsazení rolí. Poskytovatel licence má obvykle právo schválení obsazení a přezkoušení jednotlivých výkonných umělců, zda vyhovují jeho požadavkům a standardu nastavenému v předešlých nastudováních díla. Zástupce poskytovatele licence bývá např. přítomen konkurzům a má právo zasáhnout do výběru učiněného provozovatelem muzikálu.)

Autor může být naopak také zavázán navrhnout umělecké obsazení a případně též provést přezkoušení umělců (obvykle za účasti hlasového poradce) nebo vést konkurz na jednotlivé pěvecké role nebo, v případě využití živého orchestru během provozování muzikálu, též na hudebníky orchestru.

Účast na zkouškách a autorský dozor na zkouškách a představeních

Jednou z povinností autora může být účast na zkouškách a, společně s hlasovým poradcem, vedení umělců k výsledku, který se od nich očekává, tak aby nastudování

odpovídalo jeho uměleckému záměru a také záměru producenta. Dále může být autor hudby (nebo autor kterékoliv ze složek) zavázán provádět následný autorský dozor během zkoušek a především pak průběžně během provozování muzikálu. Účelem je zajištění udržení standardu výkonů a nastudování, které bylo autory na počátku zamýšleno. Autor může jednotlivé umělce upozornit na zjištěné nedostatky a rozpory s původním nastudováním, resp. může na tyto rozpory upozornit producenta a navrhnout mu, aby zjednal nápravu. Tím je zajištěno udržení určité podoby a kvality díla (muzikálu) během celého provozování.

Překážky na straně autora

Je dobré mít předem ve smlouvě ujasněny podmínky pokračování ve spolupráci pro případ, že na straně autora vzniknou nějaké překážky. Přesněji to, které překážky a za jakých podmínek mohou být např. výpovědním důvodem ze strany producenta.

Povinnosti autora při propagaci

Součástí povinností autora smluvně zajištěných může být (a je to celkem účelné) povinnost autora spolupracovat při propagaci díla. To znamená např. účastnit se tiskových konferencí, autogramiád, setkání s médii, sponzory atd. Autor obvykle ve smlouvě uděluje producentovi souhlas s tím, aby on (jménem i podobiznou) i výsledky jeho tvůrčí činnosti byly uváděny na tiskovinách, zvukových a obrazových záznamech, které budou užity k propagaci muzikálu, apod. V této souvislosti může být autor zavázán poskytnout potřebnou součinnost např. účastí na propagačních akcích, fotografování, atd. Autorovi může být přiznáno právo na náhradu účelně vynaložených nákladů bezprostředně souvisejících s plněním takové povinnosti, např. cestovné apod.

Autor zastupovaný nakladatelem

Velký význam pro vzájemné vztahy, resp. pro rozsah udělených oprávnění, má, zda autor je či není zastupován nějakým nakladatelem. Po autorovi je proto dobré požadovat ve smlouvě prohlášení, že žádným nakladatelem zastupován není a že má tedy právo udělit oprávnění v rozsahu smlouvou domluveném. Nebo naopak, je-li autor nakladatelem zastupován, je potřeba to mít při úpravě licenčních ujednání na zřeteli a postupovat v souladu s tím.

Závěr

Postavení autora hudby v rámci vztahů týkajících se muzikálu a případné rozdíly oproti běžné tvorbě je možné vnímat především v tom kontextu, že s autorskými právy k hudbě jako celku, určenému ke zpracování do díla souborného, je nakládáno jinak než s právy k hudebním dílům samostatným, jednotlivým. Podle toho, zda se jedná o majetková práva k hudbě jako ucelenému souboru určenému k divadelnímu provozování anebo o jiná práva, rozlišujeme tzv. „velká“ a „malá“ práva.

Nakládání s „velkými“ právy, tedy s právy k divadelnímu užití, je plně v dispozici autora a záleží pouze na jeho uvážení zda, pro jaký způsob, v jakém rozsahu a za jakou odměnu udělí oprávnění tato práva užit. Může k tomu užit různé smluvní typy, jejichž společným znakem je udělení licence v konkrétním rozsahu. Ať už se jedná o smlouvu zaměstnaneckou, což je víceméně nepravděpodobné, smlouvu o dílo nebo smlouvu licenční anebo smlouvu smíšenou mezi těmito typy, vždy převádí na jiného oprávnění k výkonu práva dílo užit za stanovených podmínek a za stanovenou odměnu.

Oproti tomu na nedivadelní užití hudby se v mnohých případech užití ustanovení o kolektivní správě práv. Tam, kde se jedná o povinně kolektivně spravovaná práva nemá autor možnost zabránit po zveřejnění díla jinému, aby dílo takovým způsobem užil. Taková osoba je ale povinna prostřednictvím kolektivního správce zaplatit za užití díla odměnu, která však není závislá na rozhodnutí autora. U ostatních práv je možný individuální výkon práv nebo dobrovolná kolektivní správa příslušných majetkových práv na základě smlouvy s kolektivním správcem.

Seznam použité literatury

- Kříž J., Holcová I., Kordač J., Křesťanová V.: **Autorský zákon – komentář a předpisy související**, Linde Praha a.s., 2005
- Knappová M., Švestka J. a kolektiv – **Občanské právo hmotné, Svazek III.**, ASPI, Praha, 2002
- Telec Ivo – **Přehled práva duševního vlastnictví – lidskoprávní základy, licenční smlouva**, Nakladatelství Doplněk, Brno 2002
- Týč Vladimír – **Průmyslová a autorská práva v mezinárodním obchodě**, Linde Praha a.s., 1997
- Telec Ivo – **Autorský zákon – komentář**, C.H.Beck, Praha, 1997

Seznam použitých zkratk

AZ	autorský zákon - zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů
ES	Evropská Společenství
EU	Evropská unie
OSA	Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním
ObchZ	Obchodní zákoník - Zákon č. 513/1991 Sb. ve znění pozdějších předpisů
OZ	Občanský zákoník – Zákon č. 40/1964 Sb. ve znění pozdějších předpisů

Směrnice EU o autorském právu

- Směrnice Rady ze dne 14. května 1991 o **právní ochraně počítačových programů** (91/250/EHS)
- Směrnice Rady ze dne 19. listopadu 1992 o **právu na pronájem a půjčování, jakož i o některých právech souvisejících s právem autorským v oblasti duševního vlastnictví** (92/100/EHS)
- Směrnice Rady ze dne 27. září 1993 o **koordinaci některých pravidel z oboru práva autorského a práv souvisejících s právem autorským vztahujících se na satelitní vysílání a kabelový přenos** (93/83/EHS)
- Směrnice Rady ze dne 29. října 1993 o **harmonizaci ochranné doby práva autorského a některých práv souvisejících s právem autorským** (93/98/EHS)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. března 1996 o **právní ochraně databází** (96/9/ES)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. července 1998, kterou se mění směrnice 98/34/ES o **postupu při poskytování informací v oblasti norem a technických předpisů** (98/48/ES)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 22. května 2001 o **harmonizaci některých aspektů práva autorského a práv souvisejících s právem autorským v informační společnosti** (2001/29/ES)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 8. června 2000 o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu v rámci vnitřního trhu (**Směrnice o elektronickém obchodu**) (2000/31/ES)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 20. listopadu 1998 o **právní ochraně služeb založených na podmíněném přístupu** nebo služeb skládajících se z podmíněného přístupu (98/84/ES)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 29. dubna 2004 o **vymáhání práv duševního vlastnictví** (2004/48/ES)
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/84/ES ze dne 27. září 2001 o **právu na opětný prodej ve prospěch autora originálu uměleckého díla**

S M L O U V A

uzavřená mezi

NEJLEPŠÍ MUZIKÁL, s.r.o.,
IČ: 12345678, DIČ: CZ12345678,
se sídlem: Hudební 258, 150 00 Praha 5,
zastoupenou jednatelem JUDr. Panem Producentem
(dále jen „**producent**“)
na straně jedné

a

Petrem Novákem
r.č.: 000000/0000,
trvale bytem: Diplomová 15, 140 00 Praha 4,
(dále jen „**autor**“)
na straně druhé

o vytvoření díla, udělení výhradní licence ve smyslu zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon) a o další spolupráci

I.

Definice producenta a autora

- (1) Producent je subjektem, který připravuje realizaci – veřejné provozování divadelního díla (muzikálu) pod pracovním názvem „XYZ“ (dále jen „muzikál“) v Divadle Hudba v Praze dalších hlavních autorů XXXX (texty) a YYYY (režie). Producent stanovil termín premiéry na 18.11.2004.
- (2) Autor je na základě vysoké profesionality a umělecké úrovně pověřen producentem v rámci přípravy muzikálu vytvořením díla – kompletní scénické hudby, všech sólových písní, všech aranží a kompletní hudební nahrávky muzikálu (dále jen „dílo“)

II.

Předmět smlouvy

Předmětem této smlouvy je vytvoření díla, úprava podmínek vytvoření díla autory, systém předávání a schvalování díla, autorský dozor, poskytnutí výhradní licence producentovi, vymezení odměny autora, jakož i součinnost autorů při přípravě, realizaci a propagaci muzikálu včetně stanovení jednotlivých práv a povinností obou smluvních stran.

III.

Povinnosti autora při přípravě a realizaci muzikálu

- (1) Autor se touto smlouvou zavazuje osobně (v případě aranží a hudební nahrávky ve spolupráci s jinými autory a výkonnými umělci při dodržení plné odpovědnosti autora vůči producentovi) vytvořit na základě zadání producenta (po předchozí dohodě producenta s režisérem) a za podmínek v této smlouvě stanovených dílo popsané v čl. I odst. 2 tak, aby dne 15.11.2004 mohla proběhnout veřejná generálka a 18.11.2004 premiéra představení v Divadle Hudba při vrcholném nastudování. Den řádného premiérového provedení představení je i dnem vytvoření díla. Autor se zavazuje předávat dílo v následujících termínech producentovi:
 - a) do 30.4.2004 zajistit v dohodě s režisérem a hlasovým instruktorem pro producenta na základě mimokonkurzního řízení výběr herců muzikálu (z hlediska pěveckého),
 - b) 31.7.2004 dodat hotovou kompletní demo nahrávku (včetně zpěvů) určenou pro zkoušky a výrobu projekcí,
 - c) do 31.10.2004 dodat kompletní nahrané a zaranžované písně muzikálu pro potřeby vydání na zvukových nosičích,
 - d) do 31.10.2004 dodat v počtech a na nosičích určených producentem kompletní hotovou scénickou hudbu k muzikálu,
 - e) v termínech dohodnutých s producentem provádět autorský dohled na zkouškách,
 - f) v době od premiéry muzikálu provádět osobně autorský dohled na představeních v rozsahu dohodnutém s producentem.
- (2) Autor se touto smlouvou zavazuje vytvořit dílo osobně na nejvyšší umělecké úrovni umožňující dokonalou koordinaci s ostatními uměleckými, organizačními a technickými profesemi a je povinen k veškerým činnostem, jichž se má dle této smlouvy účastnit, dostavit se vždy dokonale připraven, aby svoji tvůrčí činnost prováděl v souladu s uměleckými, produkčními a obchodními zájmy producenta. Autor je povinen dodat nahrávku v nejvyšší technické kvalitě v počtu a na nosičích určených producentem.
- (3) Součástí povinností autora je i součinnost s ostatními tvůrčími profesemi podílejícími se na realizaci muzikálu (zejména s režisérem, scénografem a kostýmním výtvarníkem).
- (4) Autor bere na vědomí, že výběr veškerých osob, které se v umělecké a jiné oblasti budou podílet na vytváření představení, schvaluje producent.
- (5) Veškeré výsledky tvůrčí činnosti autora podléhají písemnému schválení ze strany producenta tak, aby odpovídaly jeho uměleckým a obchodním zájmům, technickým a ekonomickým možnostem.
- (6) Autor je povinen v termínech dohodnutých s producentem se účastnit na zkouškách, na které je povinen se řádně a včas dostavit podle fermanu určeného producentem, popř. i dalších požadavků producenta. Délku jednotlivých zkoušek určuje producent.

- (7) V případě, že v průběhu tvůrčí činnosti autora producent shledá, že výsledky jeho činnosti neodpovídají jeho požadavkům, je oprávněn tuto smlouvu vypovědět, a to s účinností ode dne doručení písemné výpovědi autorovi (čl. X odst. 3 písm. f).
- (8) Producent si vyhrazuje právo změny termínů v této smlouvě uvedených.

IV.

Práva a povinnosti producenta

- (1) Producent je povinen zajistit pro realizaci činnosti autora odpovídající podmínky. Autor potvrzuje, že zadání díla bylo řádně producentem specifikováno.
- (2) Producent je povinen zajistit včasné a řádné provádění tvůrčí a jiné činnosti ostatními osobami podílejícími se na přípravě představení a související s tvůrčí činností autora, aby nedocházelo k oprávněným průtahům v tvůrčí a jiné činnosti autora.
- (3) Producent je povinen zajistit autorovi vyplácení odměn v termínech stanovených touto smlouvou.
- (4) Producent je oprávněn schvalovat veškeré výsledky tvůrčí činnosti autora tak, jak jsou mu předkládány podle harmonogramu uvedeného v čl. III, a to bez prodlení, popř. bez prodlení uplatňovat své připomínky, které je autor povinen plně respektovat, pokud nejsou v rozporu s přijatou koncepcí, a do díla je zapracovat v dohodnutém termínu, aby nebyl narušen harmonogram tvůrčích prací podle čl. III.

V.

Překážky na straně autora

- (1) Pokud autor v průběhu tvůrčí práce onemocní nebo vznikne na jeho straně jiná překážka bránící mu v řádném splnění všech jeho povinností podle této smlouvy, je povinen na takovou překážku producenta bezodkladně upozornit a řádně ji doložit.
- (2) V případě, že autor řádně nedoloží důvody nesplnění svých povinností ve smyslu této smlouvy, popř. usoudí-li producent, že absence autorovy činnosti může způsobit ohrožení kompletního splnění jeho povinností, je producent oprávněn smlouvu vypovědět, a to s účinností ode dne doručení písemné výpovědi autorovi (čl. X odst. 3 písm. e).

VI.

Povinnosti autora při propagaci a autorský dozor

- (1) Autor podpisem této smlouvy souhlasí s tím, aby on (i výsledky jeho tvůrčí práce) byl uváděn na tiskovinách, zvukových a obrazových záznamech, které budou užity k propagaci muzikálu, autora, producenta, sponzorů a jiných partnerů muzikálu

(včetně hromadných sdělovacích prostředků). V této souvislosti je autor povinen poskytnout producentovi, popř. jím určeným osobám potřebnou součinnost (účast na propagačních akcích, poskytování rozhovorů, fotografování, účast na sponzorských akcích apod.). Odměna autora za aktivity podle tohoto odstavce je obsažena v odměně podle čl. VIII. Producent je povinen předem autora seznámit s charakterem a časovým plánem propagace (s měsíčním předstihem) a včas mu sdělovat příslušné termíny.

- (2) Autor má nárok na náhradu účelně vynaložených nákladů bezprostředně souvisejících s plněním svých propagačních povinností (cestovné apod.) v rozsahu schváleném písemně producentem.
- (3) Autor se touto smlouvou v souladu s výše uvedeným ujednáním zavazuje vykonávat na jednotlivých představeních autorský dozor v rozsahu stanoveném dohodou s producentem. Odměna autora za tyto činnosti je obsažena v odměně podle čl. VIII.

VII.

Udělení výhradní licence, převod práv

- (1) Autor uděluje touto smlouvou producentovi výhradní licenci – převádí na producenta dnem vytvoření díla právo spojit dílo s díly ostatních autorů, právo užívat dílo v rámci veřejného divadelního provozování díla v jakémkoli teritoriu světa po celou dobu autorskoprávní ochrany, právo k užití díla v propagaci a reklamě, dále právo na pořizování zvukových záznamů provedení díla a jejich následné užití jakoukoli formou, právo na pořizování zvukově obrazových a obrazových záznamů provedení díla a jejich následné užití jakoukoli komerční či nekomerční formou, a to bez jakéhokoli omezení, jakož i právo převodu svých oprávnění na třetí osoby. Autor garantuje, že řádně získá a vypořádá případná práva všech třetích osob podílejících se na plnění jeho povinností ve smyslu této smlouvy.
- (2) Ve smyslu výše uvedeného jde o výhradní licenci – všechna práva podle odst. 1 jsou na producenta převáděna ve výhradní formě, tj. exkluzivně.

VIII.

Odměna

- (1) Za vytvoření díla ve smyslu této smlouvy, za udělení výhradní licence (převod práv v rozsahu stanoveném touto smlouvou) a za veškeré užití díla v rozsahu čl. VII odst. 1 této smlouvy je producent povinen uhradit **autorovi odměnu ve výši 5 % (slovy: pět procent)** z výnosů producenta ze vstupného, přičemž za výnos producenta se pro účely této smlouvy považují hrubé tržby každého uskutečněného představení muzikálu po odpočtu příslušné sazby DPH, odvodů ve smyslu obecně závazných právních předpisů a průměrné realizované předprodejní srážky ve výši 10 %.
- (2) Autor má právo kontroly vyúčtování, z něhož se vypočítává jeho odměna, a to max. 1x měsíčně v termínu dohodnutém s producentem.

- (3) Veškeré odměny podle odst. 1 budou vypláceny bezhotovostní formou na základě faktur autora s navýšením o příslušnou sazbu DPH. Odměny budou vypláceny měsíčně vždy do 20. dne měsíce následujícího po měsíci, za nějž odměna náleží. Za den úhrady se pro účely této smlouvy považuje den odepsání z účtu producenta.
- (4) Mimo odměny specifikované v odst. 1 nenáleží autorovi od producenta žádná jiná odměna (s výjimkou odměny podle čl. IX).

IX.

Pořízení a užití zvukového a zvukově obrazového záznamu

- (1) Autor v souladu s ust. čl. III odst. 1 písm. c) a d) pořídí pro představení a pro potřeby vydání na zvukových, popř. zvukově obrazových nosičích zvukový záznam orchestrální části a sborů (včetně scénické hudby) a zvukový záznam orchestrální části, sborů a zpěvů, přičemž autorova odměna (včetně odměny interpretační) za užití tohoto záznamu v rámci jednotlivých představení, jakož i pro propagaci podle čl. VI je obsažena v odměně podle čl. VIII.
- (2) Producent je povinen za vytvoření nahrávek podle odst. 1 uhradit jednotlivým osobám podílejícím se na nahrávce odměnu podle specifikace stanovené autorem. Splatnost této částky bude stanovena dohodou smluvních stran. Zároveň autor garantuje, že součet veškerých interpretačních honorářů nepřesáhne **14 %** z čisté PPD z prodaných zvukových nosičů (vydavatelem bude TA NAŠE PÍSNÍČKA ČESKÁ) a že užití nahrávky producentem v rozsahu stanoveném touto smlouvou nebude zatíženo jakýmkoli nároky třetích osob.
- (3) Autor souhlasí v souladu s výše uvedeným v čl. VII, že producent nebo jím pověřená třetí osoba vydá zvukový záznam podle odst. 1, resp. pořídí zvukově obrazový záznam představení. Odměna autora za jakékoli mimodivadelní užití (a s tím spojené propagační užití – viz výše) takového záznamu mimo rozsah uvedený v čl. VI této smlouvy je řešena smlouvou autora s OSA.

X.

Platnost smlouvy

- (1) Tato smlouva je uzavřena s účinností ode dne podpisu a zůstává v platnosti po celou dobu realizace aktivit z ní vyplývajících.
- (2) Smlouva zaniká ze zákonných důvodů a dále z důvodů výpovědi podle odst. 3 a 4.
- (3) Producent je oprávněn smlouvu vypovědět z následujících důvodů:
 - a) bude zjevné, že autor nemůže splnit své povinnosti z důvodu vážné nemoci či vážného úrazu či jiné závažné překážky uznané producentem,
 - b) ztratí-li producent z jakéhokoli důvodu oprávnění muzikál veřejně provozovat,

- c) producent z ekonomických, technických či jiných důvodů rozhodne o ukončení přípravy či realizace muzikálu,
 - d) z důvodu vyšší moci,
 - e) z důvodu, že autor vážně porušuje své povinnosti stanovené mu touto smlouvou (např. čl. V odst. 2),
 - f) z důvodu uvedeného v čl. III odst. 6.
- (4) Autor je oprávněn tuto smlouvu vypovědět v případě, že producent je v prodlení více než 60 dní s úhradou platby některé měsíční splátky odměny podle čl. VIII, popř. IX.
- (5) Veškeré výpovědi podle odst. 3 a 4 musí být učiněny písemnou formou a jsou účinné dnem doručení této výpovědi druhé smluvní straně.
- (6) V případě výpovědi smlouvy podle odst. 3 písm. a) až d) nemá autor nárok na jakoukoli odměnu ze strany producenta s výjimkou odměn již vyplacených a na odměny za představení uskutečněná ke dni výpovědi. V případě výpovědi smlouvy podle odst. 3 písm. e) a f) nemá autor nárok na jakoukoli odměnu ze strany producenta s výjimkou odměn již vyplacených, přičemž v případě škody (ušlého zisku) na straně producenta mu vzniká vůči autorovi nárok na náhradu škody v plné výši, jakož i právo požadovat zpět veškeré vyplacené odměny. Zároveň v tomto případě zůstávají producentovi veškerá práva převedená touto smlouvou i jeho právo realizovat muzikál nadále v rozsahu stanoveném touto smlouvou. V případě výpovědi podle odst. 4 má autor nárok na veškeré odměny splatné ke dni podání výpovědi.

XI.

Závěrečná ustanovení

- (1) Tato smlouva je vyhotovena ve dvou stejnopisech, z nichž po jednom obdrží producent a autor.
- (2) Smlouvu je možné měnit a doplňovat pouze písemně se souhlasem obou smluvních stran.
- (3) Případné spory z této smlouvy vyplývající budou řešeny přednostně smírnou formou. V případě soudního sporu rozhoduje soud věcně a místně příslušný podle obecně závazných právních předpisů.
- (4) Smlouva se řídí právním řádem České republiky, zejména autorským zákonem a občanským zákoníkem.
- (5) Neplatnost některého smluvního ustanovení nemá za následek neplatnost celé smlouvy, pokud nejde o skutečnost, se kterou zákon spojuje takové účinky.
- (6) Pokud dojde ke změně obecně závazných právních předpisů, bude příslušné ustanovení této smlouvy, kterého se změna týká, upraveno v souladu s touto změnou, přičemž ostatní smluvní ujednání zůstávají v platnosti, pokud by z dohody účastníků smlouvy nebo z povahy změny nevyplývalo něco jiného.

- (7) Tato smlouva nezakládá pracovní ani jiný obdobný poměr autora k producentovi a autor bere na vědomí, že mu z této smlouvy nevzniká nárok z nemocenského a důchodového pojištění. Odměny vyplácené autorovi jsou konečné.
- (8) Smluvní strany se zavazují, že bez souhlasu druhé smluvní strany neposkytnou třetím osobám žádné informace o této smlouvě a jejím plnění, s výjimkou těch povinností, které vyplývají z obecně závazných právních předpisů.

V Praze dne 10.3.2004

.....
za producenta

.....
autor

OSA - Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním

Sídlo : Praha 6, Čs. armády 20/786, PSČ 160 56,

IČO : 63839997

telefon: 220315111, fax: 233343073, e-mail: osa@osa.cz, web: www.osa.cz

(dále jen OSA)

a

paní/pan

příjmení a jméno.....

datum narození.....rodné číslo.....IČ.....DIČ.....

adresa trvalého bydliště

adresa pro doručování (je-li odlišná od trvalého bydliště)

bankovní spojení

telefon.....fax.....e-mail

(dále jen autor)

uzavírají tuto

SMLOUVU O ZASTUPOVÁNÍ AUTORSKÝCH MAJETKOVÝCH PRÁV

**Článek I.
Úvodní ustanovení**

1. OSA je sdružením autorů hudebních děl a zhudebněných textů, nakladatelů a jiných nositelů práv, které je ve smyslu § 97 zákona č.121/2000 Sb., autorského zákona v platném znění (dále jen AZ) kolektivním správcem autorských majetkových práv.

2. Autor je nositelem autorských majetkových práv k hudebním dílům a zhudebněným textům, které vytvořil sám nebo jako spoluautor.

**Článek II.
Rozsah zastupování**

1. Autor pověřuje výhradně a bez územního omezení OSA zastupováním při výkonu svých v době uzavření této smlouvy již nabytých a během trvání této smlouvy dále nabytých autorských majetkových práv ke všem zveřejněným nebo ke zveřejnění nabídnutým hudebním dílům a zhudebněným textům (dále jen dílům), a to jak v jejich celku tak i v částech :

- a) při **veřejném provozování děl** fyzickými osobami při živém provozování a jeho přenosu (§ 19 AZ) nebo prostřednictvím technických zařízení při provozování ze záznamu a jeho přenosu (§ 20 AZ) a provozování rozhlasového či televizního vysílání (§ 23 AZ), (tzv. práva veřejného provozování v užším smyslu),
- b) při **vysílání děl rozhlasem nebo televizí a přenosu rozhlasového a televizního vysílání** (§ 21 a § 22 AZ), tedy při zpřístupňování děl rozhlasem a televizí, jakož i jakýmkoli jinými obdobnými prostředky bezdrátově nebo po drátě, včetně šíření po kabelu, vysílání pomocí družice či počítačové nebo obdobné sítě (tzv. práva vysílací),
- c) při **rozmnožování děl v provedení výkonnými umělci** (§ 13 AZ), tedy zhotovování dočasných nebo trvalých, přímých nebo nepřímých rozmnoženin děl v jakékoli formě, zejména ve formě nosičů zvuku a ve formě nosičů obrazu a zvuku bez ohledu na to, zda se jedná o rozmnožování způsobem mechanickým, elektronickým, elektromagnetickým, optickým, či jakýmkoliv jiným způsobem, včetně tzv. **storage**, tedy při ukládání děl do paměti počítačů, skladování a vyvolávání těchto děl z paměti počítačů a jejich databází (tzv. práva mechanická), pokud není dle odst. 2 tohoto článku sjednáno jinak,
- d) při **rozšiřování rozmnoženin děl** zaznamenaných na zvukových nebo zvukově obrazových nosičích jejich prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva (§ 14 AZ),
- e) při **pronájmu a půjčování rozmnoženin děl** zaznamenaných na zvukových nebo zvukově obrazových nosičích (§ 15 a § 16 AZ),
- f) při **dalším sdělování děl veřejnosti** (§ 18 AZ) včetně zpřístupňování děl způsobem, při kterém kdokoli může mít k nim přístup na místě a v čase podle své vlastní volby, zejména počítačovou nebo obdobnou sítí (např. prostřednictvím Internetu - tzv. „making available“).

2. Autor pověřuje podle odst. 1 písm.c) OSA zastupováním při výkonu svých autorských majetkových práv k dílům rovněž:

- a) **při výrobě děl audiovizuálních**, např. kinematografických (tzv. synchronizace), pokud si autor výkon práv při tomto užití v článku V. odst. 10 smlouvy výslovně nevyhradil. Tato výhrada se nevztahuje na:
- další užití díla zařazeného do díla audiovizuálního při jeho promítání v kinech a jiném veřejném provozování, vysílání televizi, pořizování rozmnoženin na zvukově obrazových nosičích a jejich rozšiřování, pronájmu a půjčování na zvukově obrazových nosičích a sdělování veřejnosti (§18 AZ),
 - užití díla při výrobě audiovizuálního díla televizním vysílatelem (případně v koprodukcí s jiným televizním vysílatelem), je-li toto audiovizuální dílo určeno pro vlastní vysílání.
- b) **při výrobě reklamy**, pokud si autor výkon práv při tomto užití v článku V. odst. 10 smlouvy výslovně nevyhradil. Reklamou se pro účely této smlouvy rozumí dílo, jehož účelem je přesvědčování a vyhledávání uživatelů zboží, služeb nebo jiných výkonů či hodnot, a jež je šířeno pro zadavatele reklamy prostřednictvím komunikačních médií za úplatu nebo za jinou protihodnotu. Na další užití hudebního díla v rámci šíření reklamy, jak je vymezeno v odst. 1 písm. a) – f), se tato výhrada nevztahuje.

3. OSA v souladu s oprávněním k výkonu kolektivní správy uděleným Ministerstvem kultury vykonává ze zákona kolektivní správu **povinně kolektivně spravovaných** autorských majetkových práv k hudebním dílům a zhudebněným textům, a to:

- a) práva na odměnu za zhotovení rozmnoženiny díla pro osobní potřebu na podkladě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu přenesením jeho obsahu pomocí přístroje na nenahraný nosič takového záznamu (§ 96 odst. 1 písm. a) bod 3. AZ),
- b) práva na přiměřenou odměnu za pronájem originálu nebo rozmnoženiny díla zaznamenaného na zvukový nebo zvukově obrazový záznam (§ 96 odst. 1 písm. b) AZ),
- c) práva na kabelový přenos děl (§ 96 odst. 1 písm. c) AZ).

4. Výkonem autorských majetkových práv ve smyslu čl. II se rozumí:

- a) udělování nevýhradního souhlasu k užití děl,
- b) sjednávání autorských odměn za užití děl,
- c) vybírání a vymáhání autorských odměn,
- d) vybírání a vymáhání příjmů z bezdůvodného obohacení z neoprávněného užití děl,
- e) odepření udělení souhlasu k užití děl nebo zákaz užití děl v odůvodněných případech,
- f) všechny nutné a vhodné úkony spočívající v soudní a obdobné ochraně svěřených práv s výjimkou sporů o práva osobnostní.

5. Touto smlouvou není dotčen výkon osobnostních práv autora (zejména právo na autorství, právo na autorské označení, právo na nedotknutelnost díla).

Článek III. Povinnosti OSA

1. OSA se zavazuje zastupovat autora při výkonu jeho práv v rozsahu sjednaném smlouvou za rovných podmínek pro všechny zastupované nositele práv. Při tomto výkonu jedná vlastním jménem na účet autora.

2. OSA se zavazuje autorské odměny a příjmy z bezdůvodného obohacení z neoprávněného užití děl vyúčtovávat a vyplácet autorovi podle platného Rozúčtovacího řádu, pokud dílo bylo včas a řádně autorem ohlášeno a uživatel uhradil autorskou odměnu. Spolu s výplatou autorských odměn obdrží autor vyúčtovací listy se standardními informacemi o užití svých děl v rozsahu stanoveném Rozúčtovacím řádem.

3. Na krytí účelně vynaložených nákladů je OSA oprávněn srážet v souladu s § 100 odst. 3 AZ z vybraných autorských odměn režijní srážku, jejíž procentní výše pro jednotlivé druhy užití stanovuje Dozorčí rada OSA.

4. Stanovy a Rozúčtovací řád OSA a jejich případné změny stejně jako informace o režijních srážkách a jejich případných změnách jsou zveřejňovány v informačním bulletinu Zpravodaj OSA, který je zastupovaným rozepisován na jejich adresy.

5. Osobní údaje, které poskytuje autor OSA touto smlouvou, jakož i další osobní údaje, které se autor zavazuje OSA dále poskytovat, je OSA oprávněn shromažďovat pro účel výkonu kolektivní správy jeho autorských majetkových práv. Tyto osobní údaje budou OSA dále zpracovávány tak, aby mohly být poskytnuty v nezbytném rozsahu zejména uživatelům děl v souvislosti s uzavíráním licenčních smluv s OSA a zahraničním subjektům, s nimiž má OSA uzavřeny reciproční smlouvy. Autor touto smlouvou opravňuje OSA poskytovat informace o adrese, event. pseudonymu/pseudonymech nakladatelům za předpokladu, že se tyto ze smlouvy s OSA zavázali, že poskytované informace nezneužijí a budou je používat jen pro potřeby vlastní nakladatelské činnosti.

6. OSA je oprávněn v rámci výkonu autorských majetkových práv zmocnit k výkonu práv podle čl. II. této smlouvy pouze zahraniční osobu, která podle práva jiného státu vykonává na území takového státu kolektivní správu pro příslušná práva k hudebním dílům a tuzemského kolektivního správce, který je také oprávněn k výkonu kolektivní správy.

Článek IV. Povinnosti autora

1. Autor podpisem této smlouvy potvrzuje, že obdržel Rozúčtovací řád OSA, seznámil se s ním, souhlasí s jeho zněním a zavazuje se, že jej bude respektovat. Pokud dojde ke změnám Rozúčtovacího řádu OSA, má se za to, že autor souhlasí s jejich zněním, pokud smlouvu podle čl. V. odst. 6 nevypoví.

2. Autor se zavazuje ohlašovat v OSA na příslušných formulářích (ohláška díla nebo filmová sestava) svá zveřejněná či ke zveřejnění nabídnutá hudební díla a zhudebněné texty, jejichž správu touto smlouvou OSA svěčuje. Autor se zavazuje vyplnit ohlášku nebo filmovou sestavu úplně, přesně a čitelně. Trvá-li autor na utajení svého jména a na užití pseudonymu, uvede místo jména a příjmení pouze tento pseudonym. Správnost údajů uvedených na formuláři potvrdí svým podpisem (občanským jménem). Autor odpovídá za správnost a úplnost údajů uvedených v podané ohlášce díla nebo filmové sestavě. Shora uvedené formuláře se stávají majetkem OSA. OSA nepřijímá žádnou odpovědnost a neručí za škodu, která vznikla na podkladě nesprávných nebo neúplných údajů.

3. Autor se zavazuje neprodleně oznamovat OSA změnu údajů uvedených v záhlaví smlouvy.

4. Autor se zavazuje předkládat OSA všechny smlouvy a ujednání, které se svým obsahem mohou dotýkat činnosti OSA nebo vyúčtování autorských odměn. Za účelem evidence předkládá zejména:

- a) smlouvy nakladatelské,
- b) smlouvy, jejichž obsahem je souhlas k překladu díla (tzv. autorizace překladů) a jiným druhům zpracování,
- c) dohody nositelů práv o výši jejich podílů na výnosech z autorských odměn za užití díla,
- d) smlouvy o postupu autorských práv do zahraničí nebo o získání takových práv ze zahraničí za účelem vydání díla nebo jiného zvláštního druhu užití (v takových případech se vyúčtování autorských odměn řídí zněním těchto smluv),
- e) smlouvy o vytvoření hudební složky filmového díla.

5. Autor se zavazuje, že po dobu platnosti této smlouvy neuzavře s třetími osobami bez písemného souhlasu OSA smlouvy, které by se svým obsahem přičily této smlouvě, zejména neuzavře žádnou smlouvu, kterou by udělil třetí osobě souhlas k užití děl nebo s ní sjednal autorskou odměnu či kterou by pověřil třetí osobu výkonem práv svěřených touto smlouvou OSA. Výjimku tvoří smlouvy, které autor uzavře s nakladatelem, který má s OSA rovněž uzavřenu smlouvu o zastupování autorských majetkových práv.

6. Autor se zavazuje inkasovat veškeré autorské odměny a jiné příjmy za užití děl výhradně prostřednictvím OSA, pokud se tato užití řídí touto smlouvou a spadají do působnosti OSA.

7. Autor se zavazuje spolupracovat s OSA při zajišťování a uplatňování svých autorských majetkových práv a předkládat za tímto účelem potřebné informace a doklady.

8. Autor odpovídá OSA za škodu, která vznikla porušením této smlouvy zejména nesprávnými, neúplnými či pozdě předloženými údaji nebo doklady. V případě porušení závazků autora uvedených v odst. 5 a 6 tohoto článku se navíc autor zavazuje uhradit OSA smluvní pokutu, jejíž výše se stanoví ve výši inkasa OSA podle sazebníku autorských odměn.

9. OSA je oprávněn nevybírat odměny za užití díla k humanitárním či charitativním účelům nebo tehdy, je-li to neehospodárné.

10. Autor nesmí zkreslit pravdivost hlášení ani jakýmkoli způsobem ovlivňovat evidenci.

11. Získá-li autor porušením tohoto ustanovení majetkový prospěch, je představenstvo se souhlasem dozorcí rady oprávněno uložit autorovi pokutu a na její pokrytí užít výnosy autora.

12. Programy, ve kterých se vyskytuje nápadně často jméno autora, aniž by k tomu byl věcný důvod, jsou z evidence vyřazeny a rozúčtování za užitá hudební díla je pozastaveno až do řádného vysvětlení. V obzvlášť závažných případech, především dojde-li k opakování, bude použito ustanovení odst. 11 tohoto článku.

**Článek V.
Závěrečná ustanovení**

1. Místem plnění z této smlouvy je sídlo OSA uvedené v záhlaví smlouvy.
2. Písemnosti OSA zasílá na adresu, kterou autor uvedl do evidence OSA. Vrátil-li se dvakrát doporučená zásilka s tím, že adresát si ji v úložní době nevyzvedl, případně že se v místě nezdržuje, odstěhoval se nebo zásilku odmítl přijmout, považuje se první den úložní lhůty nebo den odmítnutí za den, kdy k doručení došlo.
3. Tato smlouva je vyhotovena ve dvou exemplářích, z nichž každá strana obdrží po jednom.
4. Smlouvu je možné měnit a doplňovat pouze písemně se souhlasem obou smluvních stran.
5. Tato smlouva se uzavírá na celou dobu trvání autorských majetkových práv. V případě úmrtí autora přecházejí práva a povinnosti z této smlouvy na dědice autorských práv.
6. Autor může tuto smlouvu vypovědět doporučeným dopisem, který musí být druhé straně doručen nejpozději do 30.září s účinností k nejbližšímu 31.prosinci.
7. OSA může tuto smlouvu vypovědět ve lhůtě uvedené v odst. 6 tohoto článku, jestliže
 - a) autor závažným způsobem porušil závazky plynoucí z této smlouvy,
 - b) autor neměl po dobu 10 let žádný honorářový výnos nebo si nevybral ze svého honorářového účtu vedeného OSA žádnou částku ani nedal jiné dispozice ohledně zůstatku účtu, ačkoliv byl k tomu OSA řádně vyzván,
 - c) autor poškodil závažným způsobem dobré jméno nebo zájmy OSA.
8. Smlouva nabývá platnosti a účinnosti dnem podpisu oběma smluvními stranami s výjimkou odst.9 tohoto článku. Tato smlouva dnem své účinnosti nahrazuje případnou předchozí smlouvu o zastupování autorských práv uzavřenou mezi smluvními stranami.
9. Smluvní výhradu dle článku II. odst. 2 lze sjednat do 31.října kalendářního roku s účinností od 1.ledna roku následujícího. V případě, že autor sjednal totožnou smluvní výhradu v předchozí smlouvě o zastupování autorských práv, je účinnost smluvní výhrady shodná s účinností této smlouvy.
10. Zvláštní ujednání:

V dne.....

V Praze dne.....

.....
autor

.....
OSA

UPOZORNĚNÍ

Podpisem této smlouvy bere autor na vědomí, že jediným, kdo je oprávněn udělovat souhlas s užitím jeho děl v rozsahu této smlouvy, je OSA a nikoli autor.